

T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon
Kurulu Başkanlığı

DIŞ EKONOMİK HABERLER

- ✓ ABD Dış Ticaret Açığı Artmaya Devam Ediyor
- ✓ ABD’de Tüketici Fiyatlarında Hızlı Düşüş
- ✓ AB 25’in Cari İşlemler Açığı 21.1 Milyar Euro
- ✓ İngiltere’de Fiyatlardaki Düşme Eğilimi Sürüyor
- ✓ İngiltere’de Dış Ticaret Açığındaki Azalış Devam Ediyor
- ✓ Almanya’nın Dış Ticaret Fazlası Ekim Ayında Azaldı
- ✓ Almanya’da Enflasyon Yıllık Bazda Yüzde 2.3 Seviyesini Koruyor
- ✓ Japonya Büyüme Rakamlarını Revize Ederek Aşağı Çekti
- ✓ Seçilmiş Ülkelerde Devlet Tahvili Getirileri
- ✓ Fed Faizleri Çeyrek Puan Artırdı
- ✓ ABD ve AB’nin Ticaret Görüşmelerinde Pay Kapma Yarışı
- ✓ Chirac’ın KDV Planı Bütçe Tartışmalarını Daha da Alevlendirecek Gibi
- ✓ OPEC’e Göre Petrol Elli Doların Üstünde Kalacak
- ✓ AB Araştırma Harcamalarında Geride
- ✓ Küresel Konut Fiyatları
- ✓ Asya Kendi Büyüme Motorunu Ateşleyebilecek mi?
- ✓ Asya’da Satın Alma ve Birleşmeler Bütün Hızıyla Devam Ediyor
- ✓ Hindistan Yabancı Doğrudan Yatırımlar İçin İkinci En İyi Tercih
- ✓ Cadbury Vergi Davası Tüm Avrupa Hükümetlerini Etkileyebilir
- ✓ ABD’den İşkence İddialarına Yönelik Tutum Değişikliği
- ✓ CIA İtalya’yı Yanlış Yönlendirmekle Suçlanıyor

YORUMLAR:

- ✓ İngiliz Maliye Bakanına Vergi Eleştirisi
- ✓ İngiltere’de Yeni Vergi Paketi
- ✓ Avrupa’nın Geleceği Konusunda Arayışlar: Avrupa Birleşik Devletleri

ABD Dış Ticaret Açığı Artmaya Devam Ediyor

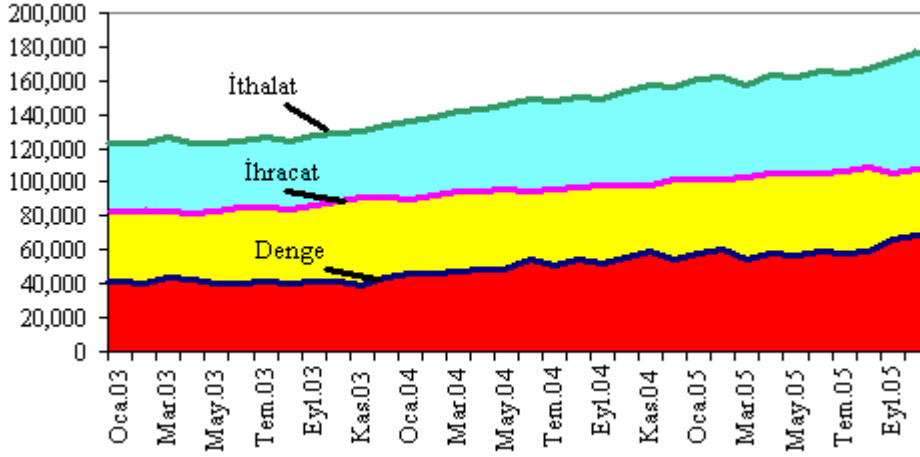
Ticaret Bakanlığının yaptığı açıklamaya göre ABD dış ticaret açığı Ekim ayında hızlı artışını sürdürdü. Bu ayda ihracat 107.5, ithalat 176.4 milyar dolar olurken açık 68.9 milyar dolar seviyesine çıkarak yeni bir rekor daha kırdı. Ocak-Ekim döneminde ihracatın 1 650.4 milyar dolar, ithalatın 1 052 milyar dolar olması sonucunda dış ticaret açığı 598.3 milyar dolar olurken 12 aylık kümülatif açık ise 712 milyar dolara yükseldi.

Ekim ayında mal ihracatı 1.8 milyar dolar artışla 75.2 milyar dolara, mal ithalatı ise 4.3 milyar dolar artışla 149.1 milyar dolara yükseldi. Hizmetlerde ihracat 32.3 milyar dolar düzeyini koruduğu, ithalat ise 300 milyon dolar arttı.

DIŞ TİCARET DENGESİ (2005, Milyar \$)

	Ekim	Ocak- Ekim	12 aylık Kümülatif
İhracat	107.5	1052.0	1252.4
İthalat	176.4	1650.4	1964.4
Açık	68.9	598.3	712.0

Eylül ayına kıyasla ihracattaki değişiklikte en büyük pay 1.8 milyar dolar ile sermaye mallarının, ithalatta ise 3.5 milyar dolar ile sanayi hammadde ve malzemelerinin oldu.

Rekor açığa, Eylül ayına göre 300 milyon dolar azalarak 5 milyar dolara inen hizmet sektörünün dış ticaret fazlasına rağmen, aynı dönemde 2.6 milyar dolar artış göstererek 73.9 milyar dolara ulaşan mal sektörü dış ticaret açığı yol açtı.

bea.gov, 14 Aralık

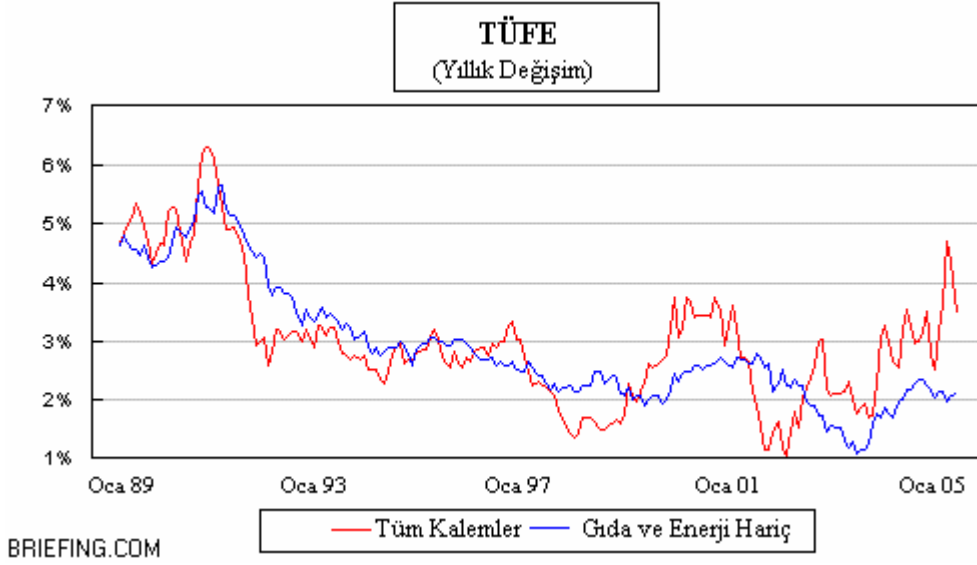
ABD’de Tüketici Fiyatlarında Hızlı Düşüş

ABD’de enflasyonun rekor seviyelere çıktıktan sonra girdiği düşüş eğilimi güçlenerek aylık bazda son 56 yılın en büyük düşüşünü getirdi. Aylık bazda 0.6 oranındaki düşüş yıllık bazda tüketici fiyatlarındaki artış oranını yüzde 3.5’e indirdi.

Çalışma Bakanlığınca açıklanan verilere göre, Eylül ayında yüzde 4.7 ile 14 yılın en yüksek seviyesine çıkan ABD’de tüketici fiyatları endeksi Kasım ayında, mevsimsel ayarlama sonrasında, yüzde 0.6 ile son on yılın en büyük düşüşünü göstererek yıllık bazda yüzde 3.5’e geriledi. En son yüksek oranlı düşüş Temmuz 1949’da yüzde 0.9 oranı ile yaşanmıştı.

Tüketici fiyatlarındaki böyle büyük bir düşüşün temel sorumlusu, önceki aylarda fiyatların hızla yükselmesine yol açan enerji fiyatlarındaki yüzde 8 oranındaki güçlü ters

yönlü hareket oldu. Enerji fiyatlarındaki bu düşüş hareketi ayrı bir rekor olurken, gıda ve enerji dışarıda bırakıldığında tüketici fiyatlarında Kasım ayında yüzde 0.2 oranında artış görüldü.

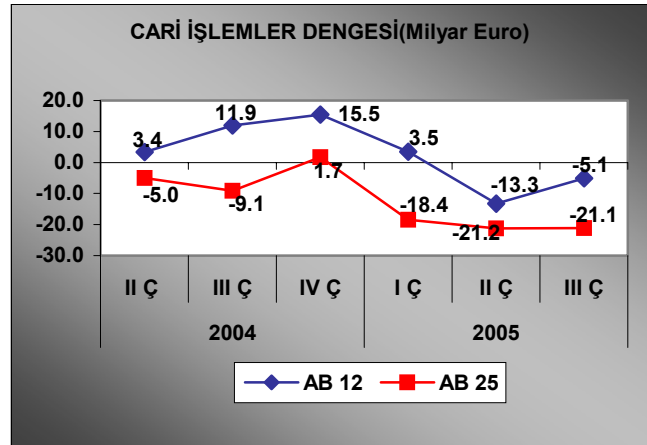
ABD Merkez Bankası Fed'in yakından izlediği ve 2006 ortalarında zirve yapmasını beklediği çekirdek enflasyon ise yıllık bazda yüzde 2.1 seviyesinde bulunuyor. Fed'in zirve beklentilerinin dayanağı ise ekonomideki fazlaların azalması ve talepte artış eğilimi.
bls.gov, briefing.com, 16 Aralık

AB 25'in Cari İşlemler Açığı 21.1 Milyar Euro

Avrupa Birliği İstatistik Kurumu Eurostat'ın ilk tahminlerine göre 2005 yılının üçüncü çeyreğinde AB 25'in cari işlemler açığı 21.1 milyar euro, açığın GSYİH'ya oranı ise yüzde 0.8 oldu. 2004 yılının aynı dönemindeki açık 9.1 milyar euro olurken GSYİH'ye oranı da yüzde 0.4 seviyesindeydi.

Aynı şekilde 12 ülkeden oluşan Euro Bölgesinin cari işlemler açığı yılın üçüncü çeyreğinde azalarak 5.1 milyar euro, açığın GSYİH'ye oranı da yüzde 0.3 oldu. 2004 yılının aynı döneminde bölgenin cari işlemler dengesi 11.9 milyar euro fazla vermiş, fazlanın GSYİH'ye oranı ise yüzde 0.6 olmuştu.

www.europa.eu.int, 12 Aralık

İngiltere'de Fiyatlardaki Düşme Eğilimi sürüyor

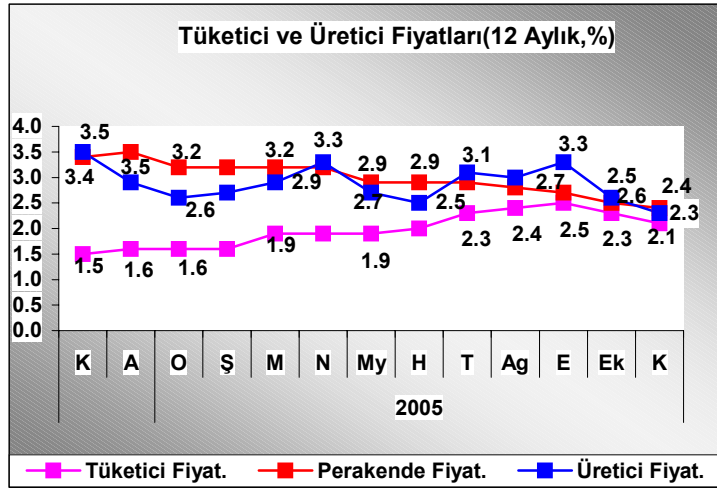
İngiltere'de Ekim ayından sonra Kasım ayında da tüketici ve üretici fiyatları düşmeye devam etti. Tüketici fiyatları artışı, yüzde 2.1 ile Ekim ayının 0.2 puan altına gerilerken 2005 yılı başlarından itibaren azalış kaydedilen perakende fiyatlardaki yıllık artış yüzde 2.4 olarak gerçekleşti. Üretilen ürünlerin satış fiyatı veya fabrika çıkış fiyatı

olarak tanımlanan çıktı fiyatları da yıllık bazda yüzde 2.3 artarak Ekim ayının 0.3 puan altında kaldı.

Ulusal İstatistik Bürosu'nun açıklamalarına göre, Kasım ayında 12 aylık tüketici fiyatları artışı, yüzde 2.1'e gerileyerek hükümetin yüzde 2 olan enflasyon hedefine yaklaştı. Tüketici fiyatları, bir önceki aya göre ise 0.2 puan azaldı.

Tüketici fiyatlarındaki azalışta, yakıt fiyatlarındaki azalış etkili oldu. Kasım ayında petrol ve dizel fiyatları, birbirini izleyen ikinci ay da düşerken ultra düşük sülfürlü benzinin ortalama fiyatı litrede 3.6 peni düştü. Bir yıl önce aynı ay 1.1 peni artış kaydetmişti.

Perakende fiyatlardaki azalış eğilimi ise Kasım ayında da devam etti ve perakende fiyat artışı yüzde 2.4'e geriledi.

Kasım ayında, üretilen ürünlerin satış fiyatı veya fabrika çıkış fiyatı olarak tanımlanan çıktı fiyatları, yıllık bazda yüzde 2.3 artarak Ekim ayındaki yüzde 2.6 olan yıllık artışın altında kaldı. Üretimde kullanılan malzeme ve yakıtın fiyatı olan girdi fiyatları artışı, Ekim ayında yıllık bazda yüzde 8.9 iken Kasım ayında yüzde 12.7'ye yükseldi.

Ekim ayı ile mukayese edildiğinde ise, Kasım ayında bütün imal edilmiş ürünlerin çıktı fiyatları yüzde 0.2 düştü. Bu düşüşte petrol ürünleri fiyatlarındaki düşüşler etkili oldu. Girdi fiyatlarında ise bir önceki aya göre yüzde 1.9 artış kaydedildi. Yakıt fiyatlarındaki artış, kısmen ham petrol fiyatlarındaki azalışla telafi edildi.

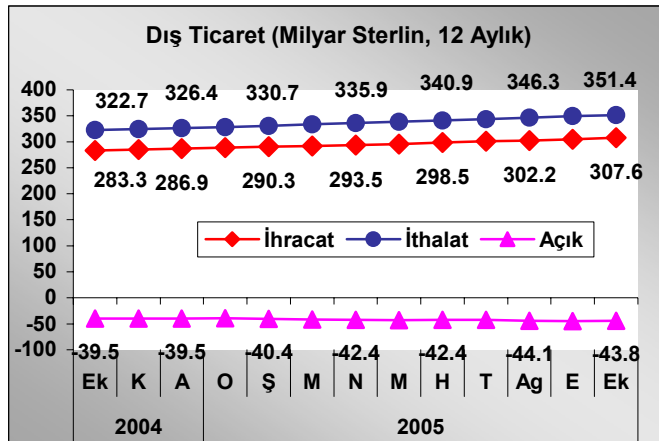
www.statistics.gov.uk, 12-13 Aralık

İngiltere'de Dış Ticaret Açığındaki Azalış Devam Ediyor

İngiltere'nin dış ticaret açığında Eylül ayında kaydedilen azalış eğilimi, Ekim ayında da devam etti ve dış ticaret açığı 2.9 milyar sterline geriledi. Yılın ilk on ayında ihracatın 257.8 milyar sterlin; ithalatın da 294.7 milyar sterlin olmasıyla dış ticaret açığı 36.9 milyar sterlin, 12 aylık dış ticaret açığı ise 43.8 milyar sterlin oldu.

Ulusal İstatistik Bürosu tarafından yapılan geçici tahminlere göre, İngiltere'nin Eylül ayında 3.9 milyar sterlin olan mal ve hizmet ticareti açığı Ekim ayında 2.9 milyar sterline geriledi. 12 aylık dış ticaret açığı ise 900 milyon sterlin azalışla 43.8 milyar sterlin oldu.

2005 yılı Ekim ayında toplam mal ihracatı, 367 milyon sterlin

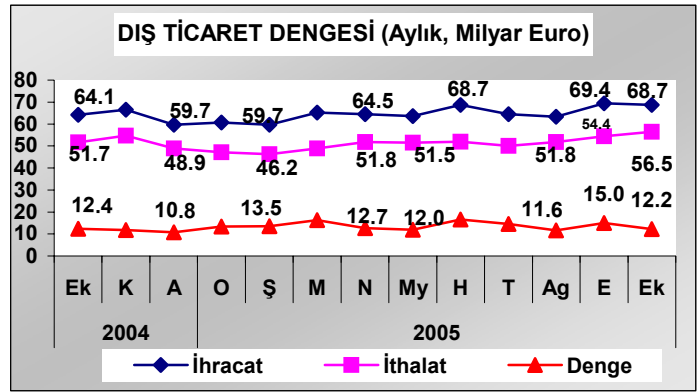
artarak 18.5 milyar sterlin olurken toplam mal ithalatı da 681 milyon sterlin azalışla 23.1 milyar sterlin oldu. Mal ticareti açığı ise 1 milyar 48 milyon sterlin azalarak 4.6 milyar sterline geriledi.

Ekim ayında AB ülkelerine yapılan ihracat, 407 milyon sterlin artışla 10.3 milyar sterlin olurken 12.7 milyar sterlin olan ithalat ise bir önceki aya göre 153 milyon sterlin azalış kaydetti. AB dışındaki ülkelere yapılan ihracat, 40 milyon sterlin azalışla 8.2 milyar sterline, AB dışındaki ülkelerinden yapılan ithalat ise 528 milyon sterlin azalışla 10.3 milyar sterline geriledi.

www.statistics.gov.uk, 9 Aralık

Almanya'nın Dış Ticaret Fazlası Ekim Ayında Azaldı

Almanya'nın dış ticaret fazlası, Ekim ayında bir önceki ay göre yüzde 18.7 oranında azalarak 12.2 milyar euro oldu. Yılın ilk on ayında ihracatın 648.2 milyar euro; ithalatın ise 510.2 milyar euro olmasıyla dış ticaret fazlası, 138 milyar euroya yükseldi. 12 aylık kümülatif ihracatın 774.3 milyar euro; ithalatın ise 613.9 milyar euro olması sonucunda 12 aylık kümülatif dış ticaret fazlası da 160.4 milyar euro olarak gerçekleşti.

Federal İstatistik Bürosu'nun geçici verilerine göre Almanya'nın Ekim ayında dış ticaret fazlası, Eylül ayına göre 2.8 milyar euro azalarak 12.2 milyar euro oldu. 2004 yılı Ekim ayına göre ise 200 milyon euro azalış kaydedildi.

Ekim ayında toplam ihracat, Eylül ayına göre 700 milyon euro, azalırken geçen yılın aynı ayına göre 4.6 milyar euro artış kaydederek 68.7 milyar euro oldu. Toplam ithalat ise Eylül ayına göre 2.1 milyar euro, 2004 yılı Ekim ayına göre ise 4.8 milyar euro artış göstererek 56.5 milyar euro oldu

Toplam ihracatın 43.7 milyar eurosu AB ülkelerine yapılırken toplam ithalatın 35.5 milyar eurosu bu ülkelere yapıldı.

Cari İşlemler Dengesi (Milyar Euro)

	Ekim		Ocak-Ekim	
	2004	2005	2004	2005
Dış Ticaret	12,4	12,2	133,5	138,0
Hizmetler	-2,6	-2,9	-27,1	-28,1
Net Faktör Gelirleri	0,3	1,0	-1,1	2,5
Cari Transferler	-2,5	-2,3	-24,4	-23,9
Diğer Ticari Kalemler	-1,2	-1,6	-10,1	-12,4
Cari İşlemler	6,4	6,4	70,8	76,1

Dış ticaret dengesi, hizmetler dengesi, net faktör gelirleri, cari transferler ve diğer ticaret kalemlerden oluşan cari işlemler dengesi, Ekim ayında 6.4 milyar euro fazla verdi. 2004 yılı Ekim ayındaki fazla da 6.4 milyar euro olmuştur.

2005 yılının ilk on aylık döneminde ise 76.1 milyar euroya ulaşan cari işlemler fazlası, bir önceki yılın aynı dönemine göre 5.3 milyar euro artış kaydetti.

www.destatis.de, 9 Aralık

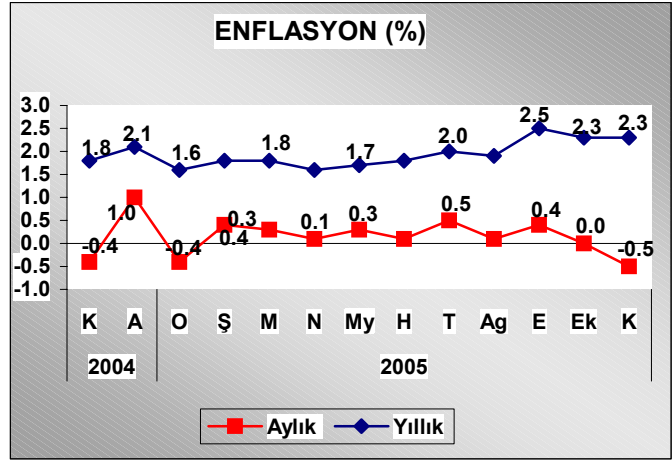
Almanya'da Enflasyon Yıllık Bazda Yüzde 2.3 Seviyesini Koruyor

Almanya'da, Kasım ayında yıllık bazda tüketici fiyatları artışı, yüzde 2.3 ile bir önceki ay seviyesinde kaldı. Bu artışta, 20 aydır devam eden mineral petrol ürünleri fiyatlarındaki artışlar belirleyici oldu. Aylık tüketici fiyatları ise bir önceki aya göre yüzde 0.5 geriledi.

Federal İstatistik Bürosu'nun açıklamalarına göre, Euro Bölgesinin en geniş ekonomisi olan Almanya'da Kasım ayında yüzde 2.3 olarak gerçekleşen yıllık tüketici fiyatları artışı, Ekim ayına göre değişmedi.

Bu artışta yine mineral petrol ürünleri fiyatlarındaki artış, belirleyici oldu. Isıtma için kullanılan yakıtlar ve motor yakıtları hariç tutulduğunda yıllık tüketici fiyatları artışı, yüzde 1.8 olarak gerçekleşti.

2005 yılı Kasım ayında, bir önceki yılın aynı ayına göre yurt içi yakıt fiyatlarındaki artış, yüzde 27 olurken motor yakıtı fiyatları yüzde 8.6 arttı. Elektrik fiyatlarındaki artış yüzde 4.2; gaz fiyatlarındaki artış yüzde 15.4; ısıtma için kullanılan yakıt fiyatlarındaki artış ise yüzde 21.1 oldu

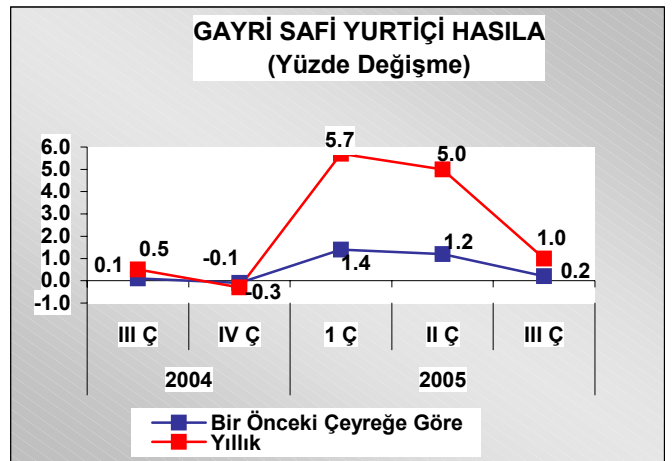
2005 yılı Ekim ayı ile mukayese edildiğinde ise Kasım ayında tüketici fiyatları yüzde 0.5 düştü. Isıtma ve motor yakıtı fiyatlarının aylık bazda sırasıyla yüzde 8.7 ve yüzde 6.6 azalması sonucunda mineral petrol ürünleri fiyatları aylık bazdaki fiyat değişimine aşağı yönlü etki yaptı. Mineral petrol ürünleri hesaba katılmadığında, bir önceki aya göre tüketici fiyatları yüzde 0.1 geriledi.

www.destatis.de, 14 Aralık

Japonya Büyüme Rakamlarını Revize Ederek Aşağı Çekti

Japonya ekonomisi, üçüncü çeyrekte daha önce açıklananın altında büyüme kaydetti. Gayrisafi Yurtiçi Hasıla, stokların beklenenden daha düşük çıkması sebebiyle bir önceki çeyreğe göre yüzde 0.2; yıllık bazda ise yüzde 1 arttı.

Japonya'da ekonomik faaliyetlerin en geniş ölçümü olan GSYİH, 2005 yılının üçüncü çeyreğinde, bir önceki çeyreğe göre yüzde 0.2, yıllık bazda yüzde 1 artış kaydetti. Daha önce yapılan resmi açıklama GSYİH artışının bir önceki çeyreğe göre yüzde 0.4, yıllık bazda ise yüzde 1.7 olacağı yönündeydi.

Son açıklanan verilerdeki aşağı yönlü revizyon, stoklardaki düşüşten kaynaklandı. Televizyon, sanayi robotları, cep telefonu ve yarı iletken stoklarının azalmasıyla özel stoklar büyümeye yüzde 4 negatif katkı sağladı.

Yılın üçüncü çeyreğinde GSYİH'nin yüzde 56'sını oluşturan özel tüketim, bir önceki çeyreğe göre yüzde 0.4 artış gösterirken sermaye harcamaları yüzde 1.6 artış kaydetti. Daha önceki açıklamada bu oranlar sırasıyla yüzde 0.3 ve yüzde 0.7 idi.

Ekonomistler, Japonya ekonomisinin büyümeye devam ettiğini söyleyerek revize edilen rakamlar arasında negatif veri bulunmadığını, iç talepteki canlılığın desteğiyle ekonomideki iyileşmenin önceye göre daha güçlü olduğunu ifade ettiler.

www.stat.go.jp, The Wall Street Journal, 9 Aralık

Seçilmiş Ülkelerde Devlet Tahvili Getirileri (15 Aralık)

Küresel Devlet Tahvilleri		
Ülke	Getiri(%)	
	2 Yıllık	10 Yıllık
Belçika	2.740	3.379
Kanada	3.830	4.076
Danimarka	2.829	3.348
Fransa	2.830	3.374
Almanya	2.807	3.369
İtalya	2.828	3.539
Japonya	0.265	1.550
İspanya	2.638	3.389
İsviçre	1.623	2.105
İngiltere	4.365	4.274
ABD	4.363	4.448

Kaynak:WSJ

Wall Street Journal, 15 Aralık, sayfa:27

Fed Faizleri Çeyrek Puan Artırdı

Fed faizleri 13.kez çeyrek puan artırarak yüzde 4.25'e yükseltti. Böylece faizler 2004 yılı Haziran ayında yüzde 1 iken Fed'in hedef faiz oranı olarak belirlediği düzeye yükselmiş oldu. Faiz oranlarını yükseltirken yaptığı açıklamalardan anlaşılan, Fed'in niyetinin artık enflasyonist baskıları azaltmak için büyümeyi yavaşlatmak olduğu doğrultusunda. Ancak yine de Fed'in faiz oranlarının gelecekte nasıl bir yol izleyeceği konusunda daha esnek bir formülasyonu var. Fed'in, politikacıların faiz oranlarının ne kadar artacağı konusunda belirsizliklerin var olduğunu ifade etmesi faiz oranlarındaki artış döneminin sona ereceği şeklinde yorumlanıyor.

Temel Faiz*	Yüzde
ABD	7.25
Kanada	5.00
Japonya	1.38
İngiltere	4.50
Avrupa Merkez Bankası	2.25
İsviçre	2.49
Avustralya	5.50
Hong Kong	8.00
Libor	Yüzde
Bir ay	4.37
Üç ay	4.49
Altı ay	4.66
Bir yıl	4.83

* Temel Faiz (Prime Rate) :Ticari bankaların güvenilirliği en yüksek müşterilerine açtıkları kısa vadeli kredilere uygulanan faiz

Fed, Meksika körfezindeki kasırgalar yüzünden petrol üretiminin kesintiye uğramasına ve enerji fiyatlarındaki artışa rağmen ekonomik büyümenin devam ettiğini ifade etti. Gıda ve enerji fiyatları dışında fiyat artışları görece olarak düşük düzeylerde kaldı.

Fed'in faiz oranlarındaki artışın ardından yaptığı açıklamalarda kullandığı "measured-ölçülü" ifadesi 2004 yılı Mayıs ayından beri kullanılmakta olan bir ifadeydi ve çeyrek puan artış anlamına geliyordu. Fed, faiz oranını yine ölçülü bir şekilde artırdı. Piyasalarda, Alan Greenspan'ın Federal Açık Piyasalar Komitesine son kez başkanlık edeceği 31 Ocakta faizlerin 4.5'e çıkması ve Şubat'tan itibaren görevi devralacak olan Bernanke'nin Açık Piyasa Komitesi toplantısına ilk kez başkanlık edeceği 28 Martta da faizlerin çeyrek puan daha artırılarak yüzde 4.75'e yükseltilmesi bekleniyor.

ABD'de nötr faiz oranının ne olması gerektiği konusunda tartışmalar var fakat yüzde 4,25'de nötr olarak algılanabiliyor. Nötr oran ekonomik faaliyetleri teşvik etmeyen, ancak aynı zamanda engellemeyen bir oran olarak tanımlanıyor.

Financial Times 14 Aralık 2005 S.2

Wall Street Journal 14 Aralık 2005 S.3

ABD ve AB'nin Ticaret Görüşmelerinde Pay Kapma Yarışı

Küresel bir pakt kurulamadığından zengin uluslar, yoksullarla anlaşmalar yapma arayışına girdi. Dört yıllık Doha görüşmelerinde bu hafta, 149 ülkenin ticaret bakanlarının katılımıyla, tarım ürünleri, sanayi malları ve hizmetlerin ticaretinde engelleri kaldırmayı amaçlayan anlaşmanın temellerinin atılması bekleniyor. Birtakım anlaşmazlıklar yüzünden bu anlaşma, aylardır erteleniyordu. ABD ve AB, 13 Aralık Salı gününden başlayarak altı gün boyunca en yoksul 48 ülkeye yardım etmek amacıyla özel anlaşmaların imzalanmasına çalışacak.

Doha görüşmeleri, İkinci dünya Savaşı'nın hemen ardından Amerikalı ve Avrupalı liderlerin başlattığı çok taraflı serbest ticaret görüşmelerinin dokuzuncu turu olacak. Bu turda, gelişmekte olan ülkelerin çıkarları açıkça ifade edilecek. Geniş kapsamlı, küresel bir ticaret anlaşmasının eksikliği, ABD ve Avrupa'yı, asıl amacı yoksul ülkelere yardım etmek olan görüşmelerden pay koparma arayışına soktu.

[AB, tarım ürünleri tarifeleri konusunda indirimle yanaşmayarak bir sonuca ulaşılmasını zorlaştırıyor. ABD, yoksul ülkelerin Avrupa'yı tarım ürünleri tarifelerini indirmeye zorlamasını umarken AB de ABD'nin tarım sübvansiyonlarını azaltmasını sağlamayı umuyor. Yine de Avrupa, Hong Kong'da yapılacak Dünya Ticaret Örgütü \(DTÖ\) görüşmelerinden umutlu.](#)

Yoksul ülkeler, ABD ve AB'yi de tarım ürünleri ticaretine koyulan engeller konusunda müzakereleri durdurabilecekleri yönünde tehdit ediyorlar.

ABD ve AB, ithal sanayi mallarına fiyatlarının yaklaşık yüzde 4'ü oranında tarife uygularken gelişmekte olan ülkelere bu oran, yüzde 27.5 civarında.

Avrupa Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri'nin, gelişmekte olan ülkelere yardımda bulunmak açısından şu ana dek yaptıkları, biraz karmaşık bir seyir izliyor. Avrupa, yoksul ülkelerin muz ve şeker pazarlarına özel anlaşmalar yoluyla erişebilmek için çaba gösterdi. ABD ise hükümetin pamuk üreticilerine ödediği sübvansiyonları kesmesini istediği bir grup

Afrika ülkesiyle görüşmelerde bulundu. Afrikalılar da inişe geçen küresel pamuk fiyatlarıyla başa çıkabilmeleri ve pamuk üretiminde daha fazla etkinlik kazanabilmeleri için kendilerine daha fazla fon aktarılmasını istiyor. ABD, Afrika ve Güney Amerika'daki bazı ülkelere "vergisiz, kotasız" ticaret önerisinde bulundu; ancak şu ana dek yoksul ülkelere böylesine kapsamlı bir öneri götürmedi.

Diğer yandan, büyük işletmelerin de bu görüşmeler için belirledikleri büyük hedefler var. örneğin, United Parcel Service (UPS) gibi büyük kargo şirketleri de tüm dünya üzerinde gümrük işlemleri ve diğer teslimat düzenlemelerinin kolaylaştırılmasını ve hızla büyüyen bu sektöre Çin gibi ülkelerin yeni sınırlamalar getirmesini engellemek istiyor. Bu şirketler, hizmet ve imalatta, çokuluslu şirketlerden büyük bir koalisyon oluşturuyor. Bunlar, özellikle gelişmekte olan ülkelerin pazarlarına girip büyük karlar elde etmeyi umuyor. Ne var ki, AB ve ABD, karşılıklı olarak pazarlarını tarım ithalatına açmazlarsa bu gerçekleşmeyecek.

Hizmet sunan büyük şirketler de Doha görüşmelerini, küresel bir pazar oluşturup daha da genişlemelerini sağlayacak bir fırsat olarak görüyor. Rusya, DTÖ üyesi olursa, örgütün kuralları gereği Moskova'nın, yabancı kaynaklı mağazaların boyutları ve konularını kısıtlayan düzenlemelerini kaldırmasını gerektiğini savunuyorlar.

Kolaylaştırılmış gümrük düzenlemeleri ve mülkiyet hakları üzerindeki kısıtlamalar karşılığında ABD ve AB hükümetlerinin ödemesi gereken bedel, çiftçilere sundukları sübvansiyon ve koruma önlemlerinden vazgeçmek olacak. Sonuç olarak bu tür kesintilerin, yoksul ülkelerin tarım ihracatını artırması bekleniyor.

Diğer yandan, DTÖ'ye kabul edilmeyi bekleyen bazı büyük ülkeler, üyelik için koşulan şartların daha da ağırlaşmasıyla hayal kırıklığına uğruyor. On yıldan uzun süren görüşmelerin ardından Rusya, Ukrayna ve Vietnam bu hafta Hong Kong'ta düzenlenen toplantıda katılımlarının onaylanmasını umuyordu. Ne var ki, şu an üçü de hedeflerini, en iyimser şekliyle gelecek yıl olarak belirlediler ve kendilerinden beklenenlerin hiç de adilce belirlenmiş koşullar olmadığını düşünüyorlar.

DTÖ'nün Kapısında Bekleyenler			
DTÖ'ye katılmayı bekleyen bazı ülkeler, katılım koşullarının değiştiğinden şikayet ediyor. ikisi kabul edildi; diğerleri ise bekliyor.			
	Başvuru	Beklenen süre (yıl)	
Cezayir	Haziran 1987	18	
Rusya	Haziran 1993	12	
Ukrayna	Kasım 1993	12	
Özbekistan	Aralık 1994	11	
Vietnam	Ocak 1995	10	
İran	Temmuz 1996	9	
Kazakistan	Ocak 1996	9	
Irak	Eylül 2004	1	
	Başvuru	Beklenen süre (yıl)	Onay
Çin	Temmuz 1986	15	11.12.2001
S.Arabistan	Haziran 1993	12	11.12.2005

Kaynak:DTÖ

Ticaret görüşmelerinden kim, ne elde edecek?

DTÖ Görüşmeleri başarıyla sonuçlanırsa, dünya ekonomisine yansımalarının şunlar olacağı tahmin ediliyor:

- Tüm tarife, sübvansiyon ve destek programları sona ererse, ulusal gelirlere, 2015 itibariyle yılda 287 milyar dolar eklenecek; bunun 201 milyar doları yüksek gelir düzeyine sahip ülkelere gidecektir.
- En karlı çıkacak ülkeler, Vietnam, Tayland, Güney Kore ve Tayvan olacak. ABD ve Çin üzerindeki etkilerse belirsiz olacak.
- Şu an günde 1 dolardan daha az gelire yaşamaya çalışan insanların sayısı 32 milyon azalacak. Bu da yüzde 5 oranında bir düşüşe karşılık gelir.
- Derin siyasi bölünmeler, daha orta sayılabilecek bir gelir düzeyine işaret eder. Dünya Bankası, dünya çapında gelirlere, 2015 itibariyle yılda 96 ila 126 milyar dolar ekleyip mutlak yoksul insanların sayısını 2.5 milyon azaltarak 6.3 milyona indirebilecek üç olasılık sunuyor.
The Wall Street Journal, 12 Aralık 2005, Syf:1,11
The Wall Street Journal, 13 Aralık 2005, Syf:1,2
The Wall Street Journal, 14 Aralık 2005, syf:1

Chirac'ın KDV Planı Bütçe Tartışmalarını Daha da Alevlendirecek Gibi

Fransa Devlet Başkanı Jacques Chirac'ın lokanta hizmetlerinden alınan katma değer vergisi oranını düşürme talebinin önümüzdeki yedi yıllık dönemi kapsayacak bütçeye ilişkin görüşmelerde tansiyonu yükseltmesi bekleniyor. Chirac, 2002 yılındaki seçim kampanyası sırasında lokanta ve otel sahiplerine KDV indirimi sözü vermişti. Aradan üç yıl geçtikten sonra da Chirac bu konuda verdiği savaştan vazgeçmemiş görünüyor. Daha önce Maliye Bakanlarının gündemine de gelen konu, bu düzeyde anlaşmaya varılamamış olması nedeniyle liderler zirvesine bırakılmıştı. Fransa, KDV indirimi konusunda İngiltere'nin yanısıra KDV artışı planları yapan yeni Alman hükümetini de karşısına alıyor.

Chirac'ın KDV indirimi konusundaki ısrarı gereksiz ve mantıksız bulunuyor. Fransa zaten otel ve lokantacılık sektörü üzerindeki vergi yükünü yavaş yavaş azaltıyor. Talep bu nedenden dolayı gereksiz görülürken bu konudaki uyumsuz tavrın AB bütçe müzakerelerinde İngiltere'nin elini güçlendiriyor olması da ısrarın mantıksız bulunmasına neden oluyor.

Chirac, bu konuda Brüksel'den eli boş dönerse bunu, iç politika gündemindeki başarısızlıkları AB'ye yüklemek için bir bahane olarak kullanacak, böylece de Fransız kamuoyunda AB'ye yönelik antipatiji körüklemiş olacaktır. Öte yandan Chirac'ın talebini kabul ettirmesi durumunda da Avrupa'nın zaten sıkıntıda olan mali sisteminde yeni bir pürüze neden olacaktır.

Bugün için AB'nin tek pazarının işlemleri açısından satış vergilerinin uyumlaştırılması, hayati önem taşıyor. Örneğin ABD'nin birçok eyaletinde farklı satış vergisi uygulanmakta

olduğu halde piyasa işlemeye devam ediyor. Ancak AB ülkeleri, uzun zaman önce mal ve hizmet ticaretine zarar verebileceği düşüncesiyle çok fazla farklı KDV oranı uygulanmasının riskli olacağı üzerinde anlaşmaya varmışlardı. Riski en aza indirmek amacıyla da minimum standart oranlar ve minimum muafiyet sayısı belirlenmişti. KDV, Avrupa ve diğer ülkelerde üretim üzerinde en az etki yaratarak geliri en fazla artıran vergi olarak kabul ediliyor. OECD'nin 30 üyesinden 29'u KDV uyguluyor. İstisna oluşturan ABD'de muhafazakar sağcılar, gelir artırmanın en iyi yolu olan KDV'ye karşı çıkıyorlar.

Gelir artışı üzerinde bu kadar etkili olan KDV, tüketici davranışları üzerinde aynı etkiyi göstermiyor. Harcama vergileri bu konuda KDV'den de iyi. [Aynı şekilde KDV oranlarının düşürülmesinin istihdam olanaklarını artırdığı veya daha fazla çalışanı kayıt içine çektiğine ilişkin de bir veri yok.](#) Avrupa Komisyonu'nun yapmış olduğu çalışmalar, işgücü maliyetlerini düşürmenin KDV oranlarını düşürmeye oranla yüzde 52 daha fazla istihdam olanağı yarattığını ortaya koyuyor.

Financial Times, 7 Aralık, Sayfa: 1; 8 Aralık, sayfa:16

OPEC'e Göre Petrol Elli Doların Üstünde Kalacak

OPEC üyesi ülkelerin enerji bakanları Kuveyt'te toplandı. Petrol ihracatçısı 11 ülkenin üye olduğu OPEC, dünya petrol rezervlerinin yüzde 40'ını kontrol ediyor. Piyasaların, önümüzdeki yılın başlarında petrol talebinin ve fiyatların önemli ölçüde düşeceği doğrultusundaki tahminlerine karşı OPEC enerji bakanları, Çin'in ve AB'nin talebinin beklentilerin üzerinde güçlü olarak devam edeceğini belirtiyorlar. Üçüncü çeyrekte Çin'in yüzde 9; ABD'nin yüzde 4.3 büyümesi, analistler için sürpriz oldu. Ayrıca Katrina Kasırgası sırasında Beyaz Saray'ın emriyle fazla mesai yapan rafinerilerin, önümüzdeki yılın ilk aylarında bakıma alınması zorunlu oldu. Bu da fiyatların 50 doların altına düşmeyeceği doğrultusundaki tahminleri kuvvetlendiriyor.

OPEC'in, 25 yıldır en yüksek düzeyi olan günde 30 milyon varil pompalamaya devam etmesi durumunda küresel tüketim, ABD ekonomisinde beklenenden yüksek büyüme hızı ve rafinerilerin bakım amacıyla kapatılması beklentileri nedeniyle fiyatların bugünkü seviyesini koruyacağına inanılıyor. OPEC'in en güçlü üyesi Suudi Arabistan'ın Enerji Bakanı Ali Naimi, üretim seviyesini veya tavanını değiştirmeye gerek olmadığını ifade ediyor.

Çin, geçen yıl ABD'nin ardından dünyanın ikinci büyük petrol ithalatçısı olarak Japonya'nın yerini aldı. Sanayi sektöründe büyümek amacıyla fueloil ve dizel kullanıyor; ama yakıt olarak kullanılan benzinde de bir azalma olmadığı gözleniyor. Çin, bu yıl da beklentileri aşarak yüzde 9 büyümesini sürdürdü.

9 Aralık Cuma günü Nymex'te vadeli ham petrol fiyatları biraz düşmekle birlikte 60 doların üzerinde kaldı.

Financial Times, 12 Aralık 2005, Syf:1

AB Araştırma Harcamalarında Geride

Kuzey Amerika ve Asya'daki şirketler, araştırma ve geliştirme konusunda Avrupalı rakiplerini geride bıraktı. Avrupa Komisyonu Araştırma Direktörlüğü'nün açıkladığı verilere göre, Ar-Ge harcamalarının hedeflenen düzeye ulaşamaması, AB'nin yeni icatlar konusunda ABD, Japonya gibi rakipleriyle arasındaki açığın büyümesine sebep oldu. AB'nin istatistik bürosu Eurostat tarafından yapılan bir başka çalışma da

bölgedeki toplam AR-GE harcamalarının, 2003'te GSYİH'nin yüzde 1.92'si iken, geçen yıl GSYİH'nin yüzde 1.90'ına düştüğünü gösteriyor. Bu, diğer büyük ekonomilerin araştırmaya ayırdıkları paya göre oldukça düşük bir oran. Her iki rapor da Avrupa ülkelerinin üç yıl önce Lizbon Zirvesi'nde belirledikleri 2010 yılına kadar GSYİH'nin yüzde 3'ünü Ar-Ge'ye ayırma hedefi doğrultusunda kayda değer bir ilerleme sağlayamadıklarını gösteriyor. Avrupa bilim Komiseri Janez Potoncnic, Komisyon'un önümüzdeki 7 yıllık dönemde araştırma bütçesinin 70 milyar dolara çıkarılmasını istiyor. Fakat İngiltere liderliğinde hazırlanan bütçe taslağında bu rakam aşağı çekilebilir. AB, yıllık bütçesi en az 1.5 milyar euro olan yeni bir Avrupa Araştırma Konseyi kurmayı planlıyor. Bu yapı ABD'deki Ulusal Bilim Vakfı'nı örnek alıyor. Böylece araştırmaya ayrılan fonlar Brüksel'deki bürokratların elinden çıkıp Avrupalı bilim adamlarının eline geçecek. Bütçe görüşmelerinin sonucu ne olursa olsun bu plan yaşılmaya değer.

Komisyon, dünya genelinde Ar-Ge harcamalarına en çok pay ayıran 1400 uluslararası şirketi belirledi. DaimlerChrysler, 5.6 milyar euro ile Ar-Ge harcamalarına en çok pay ayıran şirket oldu. İkinci sırada ABD'li ilaç imalatçısı Pfizer ile üçüncü sırada oto imalatçısı Ford yer alıyor. Komisyon, 25 şirket içinde 9 AB şirketinin bulunmasını memnuniyetle karşılarken AB dışından sıralamaya giren 700 şirketin Ar-Ge'ye ayırdıkları payın yüzde 7'ye ulaşması düşündürücü. Sanayideki icatların tek kaynağı, devletin ve özel şirketlerin Ar-Ge harcamaları değil; fakat araştırma harcamaları, şirketlerin uzun vadede satışlarını ve karlarını artırmalarına ve daha çok rekabetçi olmalarına yardım ediyor.

1	DaimlerChrysler
2	Siemens
3	Volkswagen
4	GlaxoSmitKlinic
5	Sanofi-Avensis
6	nokia
7	Roche
8	Novartis
9	Robert Bosch
10	BMW
11	Astra Zenica
12	Phillips Electronic

Kaynak: European Commission

Eurostat verilerine göre GSYİH'nin yüzde 3,5'inden fazlasını Ar-Ge'ye harcayan İsveç ve Finlandiya, bu konuda lider durumunda. Malta, Kıbrıs ve Slovakya ise en son sıralarda geliyor.

Komisyon, 2010 yılına kadar iş dünyasının Ar-Ge harcamalarının üçte ikisini finanse etmesini istiyor; fakat sanayi şimdi sadece yüzde 55'ini finanse ediyor. Şirketler, ABD'de Ar-Ge harcamalarının yüzde 63'ünü; Japonya'da yüzde 75'ini ve Çin'de yüzde 61'ini finanse ediyor.

Komisyon, [vergi indirimlerinin](#), bürokrasinin azaltılmasının, devlet yardımı kurallarının gevşetilmesinin ve şirketler için risk sermayesine ulaşmanın kolaylaştırılmasının Ar-Ge harcamalarını artırmak için gerekli olduğuna inanıyor.

Financial Times, 9 Aralık 2005 Syf:1-12

Küresel Konut Fiyatları

Konut fiyatları, son yıllarda çok yükselmişti. Hatta geçen yıl bu yüzden bir kriz çıkması bekleniyordu. Ancak The Economist'in konut fiyatlarını izlediği her ülkede son bir yıl içinde bir çeyrekte diğerine konut fiyatlarındaki artış yavaşladı. Uzmanların büyük bir çoğunluğu, fiyatlarda herhangi bir düşme olmadan yumuşak inişin gerçekleşeceğini tahmin ediyor. Fakat birçok ülkede gayrimenkul öylesine değerlendi ki, fiyatlar düşmese bile önümüzdeki on yıl aynı seviyelerde seyredecek. 2004'ün üçüncü

çeyreğinde 12 aylık ortalamalara göre konut fiyatları enflasyonu, yüzde 14'ten 2005'in aynı döneminde yüzde 12'ye indi. Yeni konutların fiyatları da 2004'lerin başında yüzde 16 artış göstermişken 2005'te Ekim ayına kadar olan dönemde sadece yüzde 1 arttı. Satılmayan yeni evler, fiyatların düşmesine sebep oldu. Konut fiyatlarındaki enflasyon, Fransa, İspanya, İtalya ve İrlanda'da da yavaşladı. Bununla birlikte Japonya'da 14 yıldır düşen konut fiyatları durdu ve nihayet son zamanlarda Tokyo merkezinde artmaya başladı. Ancak yine de Japonya'da fiyatlar, 1991'de ulaştıkları tepe noktasının ancak yüzde 40'ı düzeyinde.

Konut fiyatlarındaki aşırı artışlar, ilk kez 2004'te İngiltere'de ve Avustralya'da yavaşlamaya başladı. İngiltere'de ülke çapında inşaat fiyatları endeksi (National Construction Society indeks), bir yıl önce yüzde 20 artış göstermişken 2004 yazında on iki aylık ortalamalara göre sadece yüzde 2.4 arttı. Konut fiyatları konusunda araştırma yapan diğer iki kuruluş olan Hometrack ve Royal Institution of Chartered Surveyors, fiyatların gerçekte geçen yıl düştüğünü gösteriyor.

Avustralya'da konut fiyatlarındaki düşüş, şimdi Sydney'in dışındaki şehirlere de yayılıyor. Şimdi fiyatlar, en yüksek oldukları döneme göre yüzde 10 düşük ve ülke çapında konut fiyatları yılbaşından üçüncü çeyreğe kadar sadece yüzde 1 artış gösterdi. Reel olarak da düştü.

OECD tarafından son zamanlarda zengin ülkelerin konut piyasaları konusunda yapılan bir çalışmada, Avustralya'nın konut fiyatlarının en aşırı değerlendirilmiş ülke olduğu sonucuna varılıyor. OECD çalışmasında, Avustralya'daki konut fiyatlarının, gerçek değerlerinin yüzde 52 üzerinde olduğu; bu ülkeyi yüzde 33'le İngiltere'nin izlediği anlatılıyor.

Konutların gerçek fiyatlarının bulunabilmesi için OECD, konut fiyatlarını kiralara oranlıyor. Bu, evler için bir tür fiyat-kazanç oranı teşkil ediyor. Fiyatlar, kiralara oranla çok yüksekse, potansiyel alıcılar satın almak yerine kiralayacaklardır; dolayısıyla reel fiyatlar gerileyecektir. Avustralya'da bu oran, 1970 yılından beri ortalama değerinin yüzde 70 üzerindedir.

Bununla birlikte konut fiyatlarının kiralara oranının daha yüksek olması, ev satın almayı ucuzlatan düşük faiz oranlarına atfedilebilir. OECD, konut sahibi olmanın "kullanıcı maliyeti"ni hesaplamaya çalışıyor. Kullanıcı maliyeti, faiz oranlarına ek olarak vergi indirimleri, emlak vergileri, bakım giderleri ve enflasyon beklentilerini de içeriyor.

The Economist Konut Fiyatları Endeksi (% değişim)			
	2005-3.dn	2004-3.dn	
	Bir önceki yıla göre		1997-2005
G.Afrika	15.8	34.5	271
Y.Zelanda	14.5	16.4	79
Danimarka	14.3	9.7	73
Fransa	14.2	15.5	100
Hong Kong	14.1	31.2	-43
İspanya	13.4	16.8	150 [†]
ABD	12.0	13.0	85
İsveç	9.5	9.8	98
Belçika	9.4	10.9	71
İtalya	7.3	9.7	81
İrlanda	7.2	11.5	208
Çin	6.6	9.9	-
Hollanda	5.6	2.9	85
Kanada	4.4	6.9	50
Singapur	3.3	0	-
İngiltere	2.4	19.3	166
İsviçre	1.3	2.2	13
Avustralya	1.0	8.2	112
Almanya	-	-1.3 [‡]	0
Japonya	-4.7	-6.0	-30

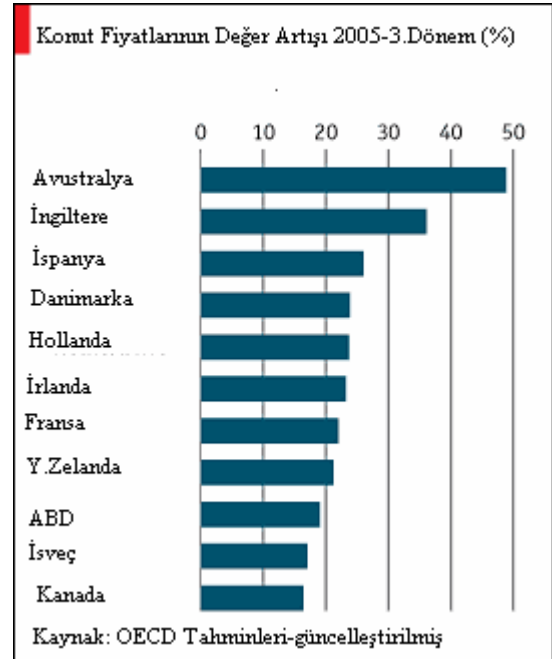
†premi seri ‡2004 ort.
kaynak : ABSA; Bulwien; ESRI; Japan Real Estate Institute; Nationwide; Nomisma; NVM; OFHEO; Quotable Value; Stadim; Swiss National Bank; government offices

OECD, daha sonra fiyat kira oranını “kullanıcı maliyeti” dahil edilerek hesaplanmış “temel” oranla karşılaştırıyor. OECD, bu göstergelerle Avustralya’daki konut fiyatlarının, gerçek değerlerinden yüzde 52 yüksek olduğu sonucuna varıyor. OECD, İngiltere, Hollanda ve İrlanda’nın da aynı Avustralya gibi, gerçeğinin yüzde 15’i veya daha çok üzerinde değerlendirilmiş emlak piyasası olduğunu belirtiyor. İspanya emlak piyasasındaki değerlendirilme oldukça ılımlı. Amerika, Fransa, İsveç ve Yeni Zelanda’da konut fiyatları, gerçek değerine oldukça yakın. Almanya ve Japonya’da evler, gerçek değerinin yüzde 20 altında. Dolayısıyla, The Economist’in küresel konut fiyatlarında bir krizden söz etmesi hata mı?

Bu mükemmel OECD çalışmasında bir tek sorun var; o da eski verilerin kullanıyor olması.

Bu çalışma, 2004 yılı ortalama verilerine dayanıyor. The Economist, verileri kendi konut fiyatları göstergelerini kullanarak 2005 yılının üçüncü çeyreği itibariyle güncelleştirdi. Örneğin, Amerikan fiyatları şimdi geçen yılın ortalamalarına göre yüzde 15 daha yüksek; buna karşılık kiralar ancak yüzde 3 artış göstermiş. Dolayısıyla konut fiyatlarının kiralara oranı, yüzde 12 artmış durumda. OECD yöntemi kullanılırsa bu, ev almanın şu an yüzde 14 aşırı değerlendirilmiş olduğu anlamına geliyor. 2004’ten itibaren mortgage oranlarındaki artışa göre değerlendirme yapıldığında, Amerikan piyasasının yüzde 20 aşırı değerlendirilmiş olduğu görülüyor.

Şemada OECD yöntemine göre The Economist’in hesapladığı konut fiyatlarının, ABD dışındaki ülkelerde aşırı değerlendirilmiş verileri görülebilir. Bu durumda, Fransa, İspanya, Danimarka, İsveç ve Yeni Zelanda da konut fiyatları aşırı değerlendirilmiş görülüyor. Almanya ve Japonya hala gerçek değerinin altında.

Özellikle İrlanda, İspanya gibi faiz oranlarının düşük olduğu euro alanı ekonomilerinde faiz oranları değişimleri karşısında bu tahminlerde büyük değişiklikler olabilir. Faiz oranlarında bir puan artış (hatta geçen hafta AMB yaptığı çeyrek puan artış) bile İrlanda’daki konutlarında yüzde 50 aşırı değerlendirilmeye neden olabilir.

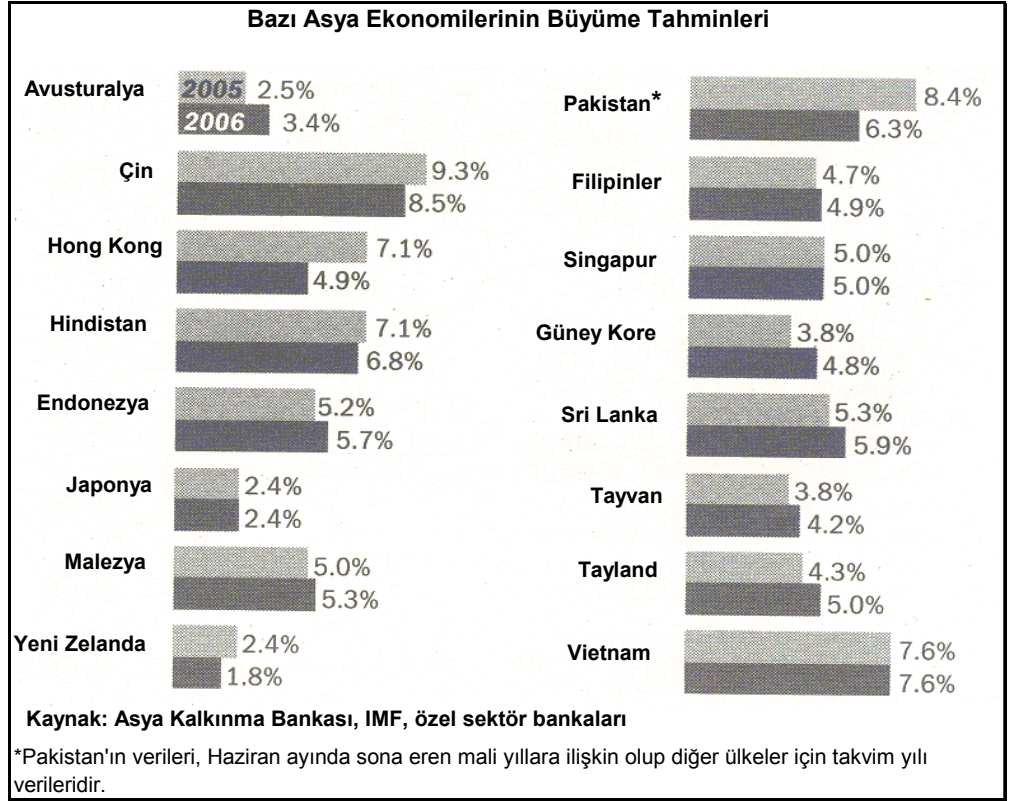
The Economist, 10 Aralık 2005, Syf:83

Asya Kendi Büyüme Motorunu Ateşleyebilecek mi?

Asya ekonomilerinin, ABD ve Avrupa gibi belli başlı pazarlarında talep yavaşlaması gözleniyor. Bu da bu ihracatçı ülkelerin 2006’da büyüme konusunda bir sınavdan geçeceğine işaret ediyor. Şimdiye kadar birçok Asya ülkesi, maliyetlerini azaltarak gelişmiş ülke piyasalarına girmek konusunda doğru bir yol izledi. Asya Kalkınma Bankası, yüksek petrol fiyatları ve faiz oranları sebebiyle ABD ekonomisindeki büyüme yavaşlarsa bile Asya ekonomilerinin ortalama olarak 2005 ve 2006 yılında yüzde 6.6 oranında büyüyeceğini tahmin ediyor. Banka, Çin ve

Hindistan'da büyüme biraz yavaşlarsa da Japonya'nın yüzde 2.4 oranında büyümeye devam etmesini bekliyor.

Bu tahminler, her zaman olduğundan daha çok belirsizlik içeriyor. Şöyle ki ABD konut piyasasında ne olacağı veya dünya petrol fiyatlarının nereye gideceği henüz tam olarak bilinmiyor. Bu nedenle de yukarıda belirtilen konuların her ikisinde de görülebilecek beklenmedik bir gelişme ABD tüketim harcamalarını olumsuz etkileyecektir.

J.P.Morgan'ın Asya yükselen piyasalar bölümü başkanı David Femandar "ABD ekonomisinde yavaşlama olursa bu ülkeleri iç talep artışı düzlüğe çıkaracaktır. Bölgedeki bir çok ülkede istihdam ve ücret artışı gayet düzgün bir hızla artmaktadır" diyor.

Öte yandan Asya'daki tüketici talebinin canlanması için bölgenin merkez bankaları çok önemli. Merkez Bankaları, büyümenin belirsiz olduğu bir ortamda enflasyonist baskıları besleyen yüksek enerji maliyetleriyle karşı karşıya kaldı. Faiz oranlarındaki artış, büyük olasılıkla 2006'nın ortalarına kadar devam edecek; bu da tüketici harcamalarında azalışa sebep olabilecek.

The Wall Street Journal, 6 Aralık 2005, Syf:2

Asya'da Satın Alma ve Birleşmeler Bütün Hızıyla Devam Ediyor

2006 yılı, Asya için satın alma ve birleşmeler açısından büyük olasılıkla bolluk yılı olacak. Bölge ekonomilerindeki büyüme, görece düşük faiz oranları ve nakit zengini şirketler, özellikle teknoloji ve bankacılık gibi sektörlerde birleşmeleri teşvik ediyor. Çokuluslu şirketlerden özel sektörün küçük şirketlerine kadar Asyalı şirketlerin potansiyel alıcılarının sayısı da artıyor. Özellikle Çinli şirketler, doğal kaynaklar ve yeni hedefler için şirket satın almak istiyor. Dealogic Şirketi'nin verilerine göre bu yıl, 1 Ocak'tan 8 Aralık'a kadar olan dönemde rekor kırıldı. Geçen yıl satın alma ve birleşmeler yaklaşık 302 milyar dolarken bu yıl 462 milyar dolara yükseldi. 2004 yılının tamamında 324 milyar dolarlık satın alma ve birleşme olduğuna göre bu yıl artış oranı yüzde 43 oldu.

Standard&Poors'un Asya'da şirket altyapısı bölümü yöneticisi John Bailey, "Asyalı şirketler, bir kısmı eski satın alma ve birleşmelerden; bir kısmı da işletme sermayelerinden kaynaklanan nakit bolluğu yaşıyor. Bailey, bölgenin ekonomik açıdan yeniden canlanıyor olmasının da Asya'ya ilgiyi arttırdığını söylüyor. Ancak çokuluslu şirketlerin en çok ilgisini çeken konu, Asya'nın hızla büyüyen dev ekonomileri. Asya'nın en hızlı büyüyen ekonomileri olan Çin ve Hindistan, en yoğun ilgiyi çeken ülkeler. Bu konuda Çin ve Hindistan'ın en yakın takipçileri de Singapur, Hong Kong ve Malezya.

KPMG Şirketi'nin Çin ve Hong-Kong'daki Şirket Finansmanı Bölümü Başkanı Gavin Geminder, Avustralya ve Japonya'nın büyük pazarları olduğunu; satın alma ve birleşmeler konusunda cazip olmaya devam edeceklerini ifade ediyor. Geminder, Hindistan'ın ve Çin'in yatırımlar konusunda fantastik fırsatlar sunduğunu bu sebeple herkesin bu ülkelerde yatırım arayışı içinde olacağını belirtiyor.

Thomson Financial'ın verilerine göre, bu yıl yapılan on büyük birleşmenin dokuzu Japonlara; biri de Avustralya'ya ait. Japonya'daki en büyük birleşme de Mitsubishi Tokyo Financial Group'un, 41 milyar dolara UFJ Holdings'i satın alması oldu. Böylece Mitsubishi UFJ Financial Group ortaya çıktı.

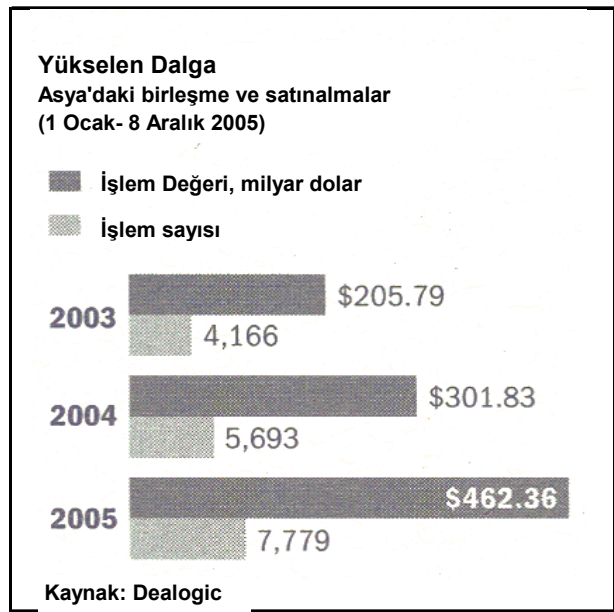
Çin'de 2005 yılında en büyük birleşme ve satın alma işlemleri, Lenovo Group Ltd'nin International Business Machines Corp'un (IBM) kişisel bilgisayar bölümünü 1.25 milyar dolara satın alması ve Chine National Petroleum Corp'un 4 milyar dolara PetroKazakhstan'ı satın alması oldu. Çin petrol şirketinin, ABD'nin Unocal şirketini satın almak için 18.5 milyar dolar teklif etmiş olması, hızla büyüyen Çin ekonomisinin mala ve kaynağa olan talebini gösteriyor.

Uluslararası şirketler de Çin'de yatırım fırsatları aramaya devam edeceklerdir. 2005'te bu konuda en çok bankalara talep gelmiştir. Ufukta Bank of China ve Industrial and Commercial Bank of China'nın halka arzı görünmektedir.

Dealogic verilerine göre, Hindistan'da bu yıl 8 Aralık tarihine kadar 17.7 milyar dolarlık birleşme ve satın alma gerçekleşti. Bu, 2004 yılının aynı dönemindeki 5.1 milyar dolarlık işlemlere göre üç kat artış ifade ediyor.

Citigroup raporuna göre, Hindistan'ın oto yedek parça imalatçısı Bharat Forge Ltd., küçük rakiplerini satın alacak. Merrill Lynch de Hindistan'daki ortak teşebbüsü DSP Financial Consultants'taki yüzde 40 olan hissesini yüzde 90'a yükseltmek için 500 milyon dolar ödeyeceğini açıkladı.

The Wall Street Journal, 9-11 Aralık 2005, Syf:24

Hindistan Yabancı Doğrudan Yatırımlar İçin İkinci En İyi Tercih

Hindistan, şimdi yabancı yatırımcılar için Çin'den sonra en çok tercih edilen ikinci ülke. Çin, 2002 yılından beri bu konuda birinci sırada yer alıyor. Hindistan'da reformist yeni yönetim, yabancı doğrudan yatırımcılara daha sıcak bir yaklaşım sergileyerek büyük bir aşama kaydetti ve ülkeyi Çin'den sonra ikinci sıraya yükseltti. Şimdiye kadar 2. sırada olan ABD de 3. sıraya geriledi. İngiltere, 4. sıradaki yerini korurken diğer Avrupa ülkeleri iyi bir performans gösteremediler. Almanya beşincilikten dokuzunculuğa; Fransa altıncılıktan onördüncülüğe; İtalya dokuzunculuktan ondokuzunculuğa, İspanya onüçüncülüğten onyedinciliğe geriledi. 2000 yılından beri yabancı doğrudan yatırımlar, ilk kez 2004 yılında yüzde 2 artarak 648 milyar dolara ulaştı.

Hindistan, 2004 yılında 5.3 milyar dolarlık yabancı doğrudan yatırım çekti. Bu da küresel yatırımların yüzde 0.8'ine karşılık geliyor.

Yönetim Danışmanlık şirketi A.T. Kearney'nin yaptığı yıllık küresel yatırımcı güveni endeksi araştırmasında, Hindistan'ın artan yatırımcı güveninden yararlanması için altyapı sorunlarıyla lojistik konusundaki engelleri aşması ve yönetime ilişkin bariyerleri kaldırması gerektiği ifade ediliyor.

2005 yılı Yabancı Doğrudan Yatırım Güven Endeksine göre, Hindistan gibi merkezlerin cazibesi artmaya devam ediyor. 2003 yılında şirketlerinin işlerini 3 yıl içinde deniz aşırı mekanlara taşımayı düşünen şirket yöneticilerinin oranı yüzde 50 iken 2004 yılında bu oran yüzde 66'ya; 2005 yılında da yüzde 80'e yükseldi.

Öte yandan ABD danışmanlık şirketi World Steel Dynamics, 2010 yılına kadar Hindistan'ın en büyük çelik ihracatçılarından biri olacağını tahmin ediyor.

Raporda Hindistan'ın 2010-2011 yıllarına kadar önümüzdeki 5 yıllık dönemde büyük planlanmış artışlar sayesinde şimdi ihraç ettiği çeliği dört kat artırarak 20 milyon ton çelik ihraç edebileceği görüşüne yer veriliyor.

Hollandalı Mittal Steel ve Güney Koreli Posco şirketleri, Doğu Hindistan'da her biri 10-12 milyon ton üretim kapasitesine sahip yeni üretim tesisleri kurmak üzereler. Hindistan'ın dört özel sektör çelik üreticisi Tata Steel, Essar, Jindal Vijayanagar Steel ve Ispat Industries şirketleri de genişleme projeleri üzerinde çalışıyor.

Şimdiki durumda Japonya ve Güney Kore'nin geleneksel olarak en güçlü çelik ihracatçıları, dünya piyasalarına büyük miktarlarda çelik satıyor ve özellikle son üç yıldır çok iyi paralar kazanıyor. Hindistan'ın yeni üretim tesislerinin devreye girmesi ve ihracata başlamasıyla dünya piyasalarında çelik fiyatları düşebilir ve başta Japonya ve Güney Kore olmak üzere büyük çelik ihracatçıları bundan çok olumsuz etkilenebilir.

Financial Times, 9 Aralık 2005, Syf:4

Cadbury Vergi Davası Tüm Avrupa Hükümetlerini Etkileyebilir

Meşrubat ve gıda grubu Cadbury Schweppes'in (C&S) Avrupa Birliği Adalet Divanı'nda İngiltere hükümeti aleyhine açtığı davayı kazanması halinde Avrupalı hükümetlerin yıllık 400-500 milyon euro vergi geliri kaybına uğraması bekleniyor.

Dava, daha önce de İngiliz Mark&Spencer davası nedeniyle gelir kaybı endişeleri yaşayan Avrupalı hükümetler üzerindeki baskıları daha da artıracak.

M&S, İngiltere hükümetinin şirketin yurtdışındaki şubelerinin zararlarını ülke içinde elde ettiği karlardan düşmesine izin vermemek suretiyle AB kurallarını ihlal ettiği iddiasıyla Adalet Divanına başvurmuştu. Adalet Divanı'nın M&S lehine karar vermesi durumunda Avrupa Birliği ülkeleri, diğer çokuluslu şirketlerden tahsil ettiği büyük miktarlarda vergileri iade etmek durumunda kalacaklar.

Benzer şekilde Cadbury Schweppes'in İngiltere'nin "kontrol edilen yabancı kurum" olarak bilinen düzenlemesine yönelik şikayeti de diğer Avrupa ülkelerindeki düşük vergi oranlarının avantajlarından yararlanan şirketleri cezalandıran Avrupa hükümetlerini zor durumda bırakacak.

Avrupa Muhasebeciler Federasyonu Başkanı Stefano Marchese, davanın Avrupa genelinde sermaye akışı üzerinde etkileri olacağına inanıyor. Marchese, davanın C&S lehine sonuçlanması durumunda, düşük vergi oranı uygulayan ülkelere sermaye akışı olacağı ve bunun da vergi rekabetini artıracığını kaydediyor. Marchese, yargılama sırasında siyasi lobi faaliyetleri gerçekleştirilmesi ihtimaline karşın, Kontrol Edilen Yabancı Kurum (Controlled Foreign Company-CFC) kurallarının Avrupa genelinde yasal olmadığını gösteren bir içtihat olduğunu vurguluyor.

İade etmek zorunda kalacakları vergilerin maliyetinden endişe eden maliye bakanları, Adalet Divanı'nı geçmişe dönük iadeleri sınırlaması yönünde etkilemeye çalışıyorlar.

C&S, Avrupa'daki en düşük vergi oranı uygulayan İrlanda'daki şubesinin kazançlarını vergilendirme kararı alan İngiltere hükümetinin, Avrupa Birliği Anlaşması'nın tanıdığı temel hakları ihlal ettiğini iddia ediyor.

Avrupa Muhasebeciler Federasyonundan bir analist, kontrol edilen yabancı kurum kurallarının ekonomik kaynakların serbest dolaşımına yönelik bir sınırlama olarak görülebileceğini ifade ediyor.

C&S'in davayı kazanması durumunda İngiltere ile birlikte diğer yedi AB ülkesi, kendilerine düşük vergi oranı uygulayan ülkelerdeki şubelerin karlarını vergilendirme hakkı tanıyan "kontrol edilen yabancı kurum" kuralını iptal etmek durumunda kalacak. Karardan en çok etkilenebilecek ülkeler de Almanya ve İtalya gibi nispi olarak yüksek vergi oranlarına sahip olan ülkeler olacak.

Financial Times, 12 Aralık, Syf: 1

ABD'den İşkence İddialarına Yönelik Tutum Değişikliği

CIA'nın gizli gözaltı merkezleri olduğu ve buralarda mahkumlara işkence uyguladığı iddiaları tartışılırken ABD Dışişleri Bakanı Condoleezza Rice, politika değişikliğine gidiyor. Rice, sorgu yargıçlarının mahkumlara işkence yapmalarının ve kötü muamelede bulunmalarının yasaklandığını açıkça belirtiyor. ABD Kongre üyeleri ve insan hakları savunucuları, Rice'ın bu ifadesini U dönüşü olarak değerlendiriyor.

Bush yönetimi yetkilileri, ABD toprakları dışında işkence uygulamalarının olmadığını kaydederken Beyaz Saray sözcüsü Scott McClellan, Rice'in yorumlarının mevcut politikanın bir göstergesi olduğunu vurguluyor.

Rice, Avrupa seyahatinde CIA'nın mahkumlara Avrupa'daki gizli sığınaklarda işkence uyguladığı iddialarına yönelik sorularla karşı karşıya kaldı. Rice, işkenceyi ve kötü muameleyi yasaklayan ABD kurallarının, ABD vatandaşlarına nerede olurlarsa olsunlar uygulanacağını kaydetti. Rice'in yorumları, yönetimin tutukluluk ve sorgulama ile ilgili önceki politikalarından tamamen uzaklaştığını gösteriyor.

Amerika ve müttefikleri arasında özellikle jeopolitik alanda her zaman farklılıklar olmuştur. Günümüzde ise temel değerlerde farklılıklar hissediliyor. Rice, ABD personelinin mahkumlara işkence yapmayacağına dair söz vererek politika değişikliğinde bulundu. Ancak, müttefiklerine asıl iletmek istediği, "ABD'ye güvenin" mesajıydı. Avrupalı hükümetler ABD'ye güvenebilir ancak kamuoyunun çoğunluğu güvenmeyecektir. Kanada Başbakanı Paul Martin, ABD dahil tüm ulusları küresel vicdanın sesini dinlemeye çağırıyor. İngiltere'nin üst düzey hukukçuları, yurtdışında işkence yapıldığına dair herhangi bir kanıtın İngiltere mahkemelerinde öne sürülemeyeceğini kaydediyor. Bu düşünce, Avrupa'nın işkenceden ne kadar nefret ettiğini vurguluyor.

Condoleezza Rice'in işkence konusundaki bu yaklaşım değişikliğinin kalıcı olmaması ihtimali, Avrupalıların CIA ile ilgili iddialara inanmalarına yol açıyor. Bu arada az sayıda da olsa Amerikalılar Birleşmiş Milletlerin helikopterlerinin tutuklu taşıdığına inanmamayı tercih ediyorlar.

Financial Times, 8 Aralık 2005, Syf:1

Financial Times, 10-11 Aralık, Syf:8

CIA İtalya'yı Yanlış Yönlendirmekle Suçlanıyor

Mısır hükümeti, 2001'den itibaren CIA ile işbirliği yaparak 60 kadar aşırı İslamcı militanın iadesini sağladı. Bu militanlardan biri, Ebu Omar adıyla tanınan ve Milano'da yaşayan Hassan Mustafa Osama Nasr'dı. CIA, Mart 2003'te acil kodlu bir mesajla, İtalyan ulusal terörizmle mücadele şubesine, Müslüman bir din adamının bir hafta önce gizemli bir şekilde kaybolduğunu ve Balkanlar'da bilinmeyen bir yere kaçtığını bildirdi. Aslında bu, CIA'nın Nasr'ı kaçırıp Mısır'a teslim etmesini gizlemeye yönelik bir yalandı. İtalyan polisi, uzun bir takipten sonra Nasr'ın Balkanlar'a gitmediğini belirledi. Böylece de CIA'nın kendi eylemlerini gizlemek için bu tür bir yalana başvurduğu ortaya çıktı. İtalyan yetkililer, Mısırlı din adamı Nasr'ın kaçırılmasının, Roma'daki CIA bürosunun şefi tarafından gözardı edildiğini ve bu eylemin, Roma'daki ABD Büyükelçiliği'ne atanan görevliler tarafından yönetildiğini iddia ediyor. Berlusconi dahil İtalyan yetkililerin, olaydan önceden haberdar olduğuna dair bilgiler de Berlusconi hükümetini rahatsız etti. Milano'daki bağımsız yargı organları, 22 CIA görevlisi hakkında adam kaçırma ve diğer suçlardan dolayı tutuklama emri çıkardı. CIA görevlilerinin sınırdışı edilmesi için belgeler imzalandı; ancak son formalite olarak Adalet Bakanı Castelli'nin imzası bekleniyor.

Mart 2003'te İtalyan ulusal terörizmle mücadele şubesine, ABD Merkezi Haber Alma Teşkilatı'ndan (CIA) acil kodlu bir mesaj geldi. Buna göre birkaç hafta önce Milano'da Müslüman bir din adamı, gizemli bir şekilde kaybolmuştu. CIA, din adamının, İtalyan cinayet

soruşturma şubesinin hedefinde olduğunu ve Balkan’larda bilinmeyen bir yere kaçtığını belirtti.

Aslında, İtalyan mahkeme kayıtlarına ve soruşturmaya katılanlarla yapılan görüşmelere göre CIA’nın bu hikayesi gerçek dışıydı. Bunlar, polisin, Ebu Omar adıyla tanınan Mısırlı bir mülteci olan Hassan Mustafa Osama Nasr’ın izini sürme çalışmalarını engellemek için oynanan oyunun bir parçasıydı. Ebu Omar önce İtalya’da Aviano Hava Üssü’ne götürülmüş; daha sonra da Almanya’daki Raimstain Hava Üssü üzerinden Kahire’ye ulaştırılmıştı. Bu strateji, İtalyan polisinin, Nasr’ın Balkanlar’a gitmediğini ortaya çıkardığı güne dek işe yaramıştı. Ne var ki, Milano’daki mahkeme kayıtları ve görüşme tutanakları, CIA’nın kendi ayak izlerini örtmek amacıyla yanlış bilgilendirmeyi ne kadar yaygınlaştırdığını ve Milano’daki eylemlerinin, önemli bir soruşturmada İtalyan polisine darbe indirdiğini ortaya çıkardı.

Milano başsavcısı Spataro, Ebu Omar’ın kaçırılmasının, İtalyan egemenliğine ve insan haklarına karşı işlenmiş ciddi bir suç olduğunu; İtalya ve Avrupa’daki terörizm karşıtı eylemlere de zarar verdiğini belirtti. “Kaçırılmayıp hapse atılabilseydi, başka suç ortakları da ortaya çıkartılabilirdi” diye konuştu. Spataro, şu an duruşmalar devam ettiğinden konuyla ilgili ayrıntılı yorumda bulunmaktan kaçındı. CIA yetkilileri de yorum yapmayı reddetti.

Temmuz ayından beri Milano savcı ve hakimleri, 22 CIA görevlisini adam kaçırma ve diğer suçlardan dolayı tutuklama emri çıkardı.

Bu davayla birlikte ilk kez ABD’li yetkililer hakkında, terörizmle mücadele esnasında gerçekleştirdikleri eylemler sebebiyle, yabancı bir ülkede ceza davası açıldı. Avrupalılar da ABD başkanı George W. Bush’un aşırı İslamcı örgütlerle mücadelede artık sınırları aştığını düşünürken ABD’nin terörizm konusunda müttefiki olan İtalya’da böyle bir eylemde bulunması rahatsızlıklara yol açtı.

İtalyan yetkililer, daha önceden, Nasr’ın kaçırılması olayına karışmadıklarını ve bundan haberdar olmadıklarını söylemişti. Ancak, şu anda ve o sıralarda CIA’da çalışanlar, bu olaylardan önce, İtalyan meslektaşlarına bu konuda açıklamada bulunmuş olduklarını söyledi.

Bu dava ortaya çıkınca, şu an Mısır’da gözaltında tutulan Nasr’ın tutuklanmasına ilişkin karara adları karışan CIA yetkilileri, üstlerine, İtalyan Haber Alma Teşkilatı’nın, bunu İtalyan Başbakanı Silvio Berlusconi’ye bildirdiğini söylediler. Ancak iki ABD kaynağına göre, Berlusconi’nin bundan haberdar olduğuna dair herhangi bir kanıt ya da belge bulunmadı.

Birtakım eski ajanlar, bu derece hassas bir konuda bu tür bir belgenin zaten varolmasının pek de normal olmayacağı görüşünü paylaşıyor. Buna gerekçe olarak yine bu ajanlardan biri, “yakalanırsanız, bu işin bedelini tek başınıza bırakılarak ödersiniz” sözünü gösteriyor.

Berlusconi hükümetinin, Milano’daki bağımsız yargı organları tarafından yürütülen bu dava konusunda rahatsızlık duyduğu konuşuluyor. Savcı ve hakimler, bu davada adı geçen CIA görevlilerinin sınırdışı edilmesi için belgeler imzaladı; ancak son bir formalite olarak Adalet Bakanı Castelli’nin imzası bekleniyor.

Geçen ay Washington'daki ABD başsavcısı Gonzales'le görüşen Castelli, bu yargılamada siyasetin rol oynadığından şüphelenerek İtalyan başsavcıyı solcu bir militan olarak nitelmiş ve başsavcının çalışmalarının dikkatlice izlenmesi gerektiğini söylemişti. Savcılar ise siyasi açıdan hiçbir önyargı taşımadıklarını ve terörizm soruşturmaları konularında ABD Federal Araştırma Bürosu (FBI) ile işbirliği içinde olduklarını ifade etti.

Bu davanın üstündeki sis perdelerinden biri de CIA'nın neden Nasr'ı kaçırmak isteyeceği sorusu üzerinde duruyor. İtalyan terörle mücadele ekipleri, tam da ortadan kaybolduğu sırada Nasr'ı yakalamak üzere olduklarını söylüyor. Polis, Kuzey İtalya'daki aşırı İslamcı örgüt ağlarını takip edebilmek için Nasr'ın ev telefonuna dinleme cihazı yerleştirerek olması gereken şekilde davranıyordu. Savcılara göre, Nasr'ın ortadan kaybolması, İslami yeraltı dünyasına açılan önemli bir pencerenin kapanmasına sebep oldu.

Ayrıca Nasr'ın Mısır'daki eylemlerinin, bu araştırmaları daha da zora soktuğu belirtiliyor. 2004'ün Nisan ve Mayıs aylarında Nasr, Milano'daki bazı akraba ve tanıdıklarını arayarak yabancı ajanlar tarafından kaçırılıp Kahire'ye götürüldüğünü söyledi. İtalyan yetkililerinin dinleme kayıtlarına göre, bir yıldan uzun bir süre hapiste kaldıktan sonra serbest bırakıldığını anlattı.

Dinleme kayıtları, Nasr'ın, Mısırlı polislerin üç kişiyi daha kaçırmak istediklerini söyleyerek Milano'daki bir camide çalışan meslektaşlarını uyardığını da gösteriyor. Mahkeme kayıtlarına göre Mısır güvenlik güçleri, İtalya'da bazı insanlarla temas halinde olmasının ortaya çıkması üzerine Nasr'ı tekrar hapse attı.

Bunları destekleyen bir yorum da Milano'da sürgün hayatı yaşayan Mohammed Reda'dan geldi. Reda, İtalyan güvenlik güçlerine, kaçırılmak üzere belirlenen bir sonraki hedefin kendisi olduğunu bildirdi. Reda, "İtalyan yetkilileriyle anlaşma sağladıklarını; bizi kolayca hapse atılabileceklerini söyleyip kendi rızamızla teslim olmazsak bizi kaçıyorlar" diye konuştu.

Nasr'ın tanıdıkları ve güvenlik güçleriyle yapılan görüşmelerin kayıtları, Mısır hükümetinin, İslami muhalefet grubuna mensup Nasr'ı yıllardır yakalamaya çalıştığını ortaya çıkardı.

CIA'nın, Mısır güvenlik güçleri ve haber alma örgütüyle özel bağlantıları bulunuyor. Mısır'ın, diğer ülkelerle işbirliği yaparak 2001 yılından bu yana yurtdışında barınan 60 İslamcı militanın Mısır'a iade edilmesini sağlayıp bunları tutuklamış olduğu tahminleri yapılırken Mısır hükümetinden, yalnızca CIA'nın, 60 ila 70 terör zanlısını Mısır'a teslim ettiği açıklaması geldi.

Mısır hükümeti, konu hakkında yorum yapmaktan kaçındı. İtalyan savcılar, mahkemeye sunulan belgelerde Mısırlı yetkililerden bilgi istedi; ancak cevap alamadılar.

Nasr, ailesine, onu kaçıranlardan ikisinin İtalyanca'yı ana dili gibi konuştuklarını söylediği halde polis, Mısırlı veya İtalyan ajanların kaçırma olayına karıştığına dair kesin bir kanıt bulunmadığını bildirdi. Dinlenen telefon kayıtlarına göre Nasr, Mısır'da onu tutuklayanlar tarafından işkenceye maruz kalmış.

İtalyan polisi, CIA'nın Milano şubesinin şefi Robert Seldon Lady'nin, Nasr'ın ortadan kaybolmasından hemen sonra Kahire'ye uçtuğunu belirtti. Bu da, Lady'nin, Nasr'ın ilk

sorgulamasında hazır bulunduğunun bir delili olarak görülüyor. İtalyan polisinin, Lady'nin evinde arama yapması ve Nasr'ın kaçırılmasıyla ilgili deliller bulunduğunu iddia etmesi üzerine Lady'nin avukatı, "ABD'de olsalar, böyle asılsız sebeplerle Lady hakkında dava açılmazdı" diye konuştu. İtalyan hakim Enrico Manzi ise bulunan delillerin, Lady'nin, Nasr'ın kaçırılmasının hazırlık aşamasında rol oynadığına şüphe bırakmadığını belirtti.

The Wall Street Journal, 7 Aralık 2005, Syf:1,18

YORUMLAR

İngiliz Maliye Bakanına Vergi Eleştirisi

İngiltere'de bu hafta yayınlanan bütçe öncesi rapor, kendilerine yönelik vergi yükünün ağırlığından şikayet eden ve oy uğruna feda edildiklerine inanan işverenler tarafından yoğun eleştirilere hedef oldu. Maliye Bakanı Gordon Brown, sunuş konuşmasında, Avrupa'nın diğer ekonomilerinin aksine İngiltere'de ekonominin ne kadar iyi idare edildiğinden bahsetti. Konuşmasında borç rakamlarındaki artışlar ve yüksek kamu borçlarıyla ilgili konuları geçiştiren bakan, emekliler, sürücüler, konut satın alanlar, aileler, genç insanları kapsayan uzun bir listeye yönelik olumlu bir görünüm vermeye çalıştı. Konu hakkında 10-11 Aralık 2005 tarihli Financial Times gazetesinin yorum köşesinde yer alan yazının geniş bir özeti yer almaktadır.

Gordon Brown'un Bütçe Öncesi Rapor sunuş konuşmasında dikkat çeken nokta, mali rejimin sıkılaştırılmasına değinilmemesi oldu. Bütçe öncesi rapor dikkatle incelendiğinde, tümü iş dünyası tarafından ödenen vergilerde olmak üzere vergi artışlarına ilişkin sadece birkaç cümleye yer verildiği görülmektedir.

Öte yandan raporda, ekonominin diğer unsurlarına yönelik iyi haberler bulunuyor. Örneğin bütçe öncesi rapor, önümüzdeki üç yıl için akaryakıt vergilerinin dondurulması suretiyle sürücülere 2.2 milyar sterlin destek sağlamış oluyor. Benzer şekilde emeklilere de ısınma giderlerine yardım amacıyla 2.3 milyar sterlin kaynak sağlanıyor. Ayrıca işsiz gençlere eğitim amaçlı ödeme ve yalnız ebeveynlerin iş hayatına dönmesine yardım gibi başka harcama kalemlerinde de artış var. Tüm bu harcama artışlarına rağmen bütçe öncesi rapor, hazinenin 2009 yılı nisan ayına kadar 6.5 milyar sterlin fazla vermesini sağlıyor. Bunun nedeni de Kuzey Denizi petrol sanayiine ilişkin 6.5 milyar sterlinlik vergi artışının yanısıra kurumlar vergisindeki ve diğer vergilerdeki artışlardan beklenen toplam 3.8 milyar sterlinlik gelir artışları.

Elbette ki iş dünyası, üzerindeki vergi yükünün tümünü tek başına yüklenmeyecektir. Verginin türüne göre yükleniciler arasına çalışanlar, hissedarlar, tüketiciler, mal ve hizmet sunanlar, arazi sahipleri ve hatta tamamen sistemin dışında olanlar bile girecektir. Örneğin çalışanların ulusal sigorta katkı paylarındaki artışlar, zaman içinde çalışanların ücretlerindeki artışların daha düşük olmasına neden olacaktır.

Ayrıca maliye bakanının çıkarmaya kararlı olduğu arazi gelişim vergisi (development land tax)*, arazi sahiplerini etkileyecektir. Bu durumda ev almayı planlayan insanlar da

* Ç.N: Arazi gelişim vergisi, arazinin değer artışından kaynaklanan ve satıldığında elde edilen gelirden alınan vergilerden farklı olarak arazinin değerinde olması muhtemel artış nedeniyle alınan vergidir.

hükümetin değişmesi ve arazi gelişim vergisinin kalkması beklentisiyle bu planlarını ertelemeyi tercih edeceklerdir.

Vergi yükünü paylaşanlar çeşitlense bile gelir idaresine vergiyi ödeyen, iş dünyası olacaktır. Vergi yükünün paylaşılmasına kadar geçecek sürede de işadamları, yatırım yapmaktan kaçınacaklardır.

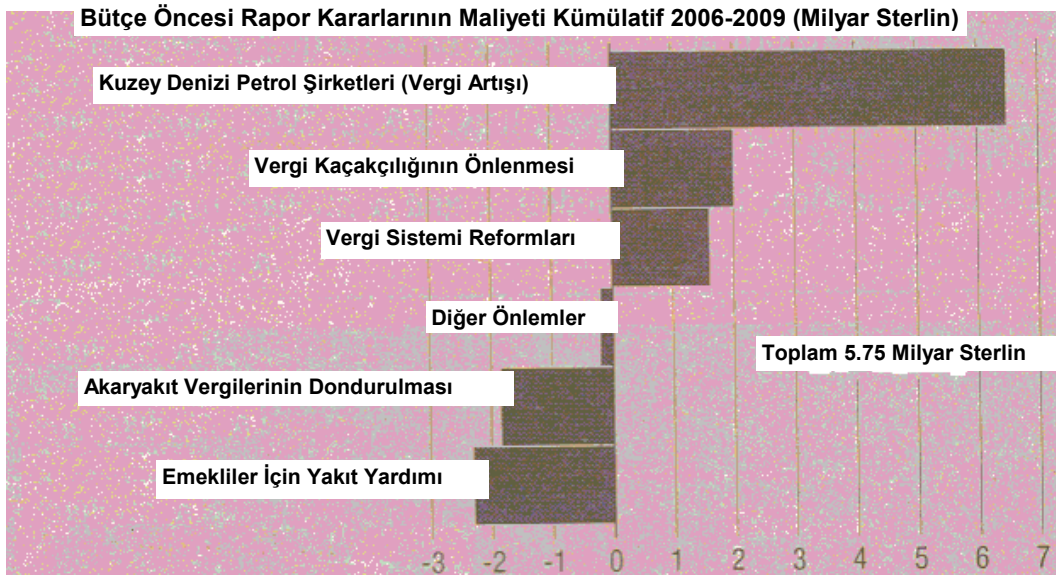
İngiltere’de şirketler, zaten Kuzeybatı Avrupa’daki bir adada yerleşik olmaktan dolayı ekstra maliyetlere katlanıyorlar. Bir yandan ulaşım ağlarındaki sorunlarla uğraşırken bir yandan da gelişmiş ekonomiler içinde en kötü eğitilmiş işgücü ile çalışmak durumundalar. Öte yandan hızla büyüyen kamu sektörünü de iş dünyası finanse etmektedir.

Sonuç olarak Brown’un oy kaygısıyla getirdiği vergi artışları, İngiltere’de iş dünyasının bilançolarına bir negatif kalem daha eklemektedir.

Financial Times, 10-11 Aralık 2005, Syf: 8

İngiltere’de Yeni Vergi Paketi

Geçtiğimiz günlerde İngiltere Maliye Bakanı Gordon Brown, bütçe öncesi raporu sundu. Raporda genel olarak ekonomide işlerin yolunda gittiği mesajı verilirken kamu borçlarının finansmanı için özellikle iş dünyası açısından yeni vergiler öngörülüyor. Bütçe öncesi rapor, iş dünyasından büyük tepki aldı. Ancak Financial Times gazetesi yazarı Martin Wolf, konuya farklı bir açıdan yaklaşıyor. Wolf, İngiltere’de vergi sisteminin en önemli eksikliklerinden birinin yeteri kadar şeffaf olmaması olduğunu ileri sürerken iş dünyasını da vergilerden sadece kendileri etkileniyormuş gibi davranmakla suçluyor. Wolf’a göre vergi artışları sadece iş dünyasını değil, tüm ekonomiyi etkiliyor ve işadamları eleştirilerini bu şekilde ifade ederlerse kamuoyundan daha fazla destek alabilirler. Aşağıda söz konusu makalenin çevirisi yer almaktadır.

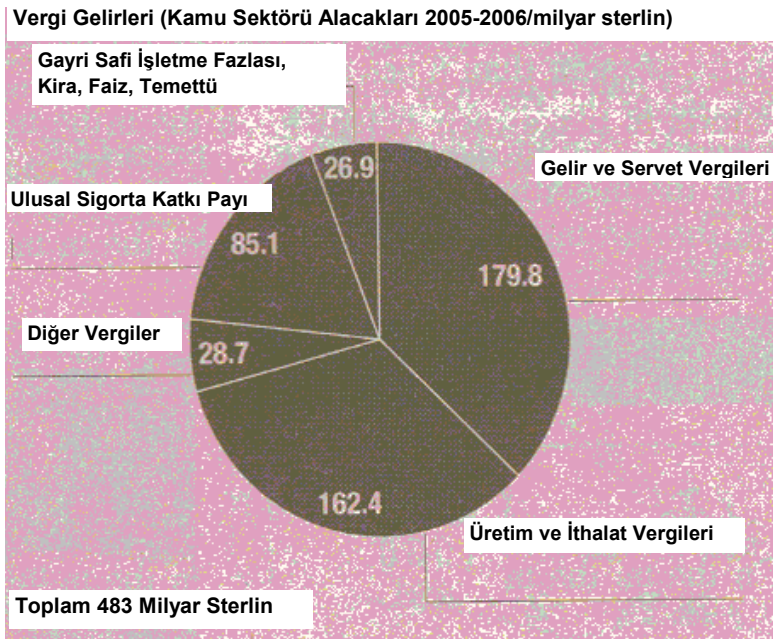

İngiltere’de işverenleri biraraya getiren CBI (Britanya Sanayii Konfederasyonu), Maliye Bakanı’nın açıkladığı bütçe öncesi raporu, “kamu sektörü harcamalarında azalma yerine iş dünyası üzerine daha fazla vergi ve daha fazla kamu borcuna ağırlık verdiği” gerekçesiyle eleştirdiler. Ancak CBI, iş dünyası üzerindeki vergi yükünün aşırılığıyla ilgili

eleştirisinde haksızdı. Maliye bakanı, aslında sadece iş dünyasını değil, tüm ekonomiyi vergilendirmektedir. Daha da kötüsü, bu vergilendirmeyi yanlış bir şekilde yapmakta ve herkesin hayatını etkilemekte olan ekonomiye zarar vermektedir.

Ekonominin babası kabul edilen Adam Smith'in de söylediği gibi ekonomik faaliyetlerin asıl amacı tüketimdir. İş dünyası ise faaliyetleri arz yaratanlar, çalışanlar, hissedarlar ve tüketiciler olmak üzere birçok kişiyi etkileyen bir organizasyondur. İş dünyasının faaliyetlerinin değeri yarattığı tüketim olanağı veya daha geniş kapsamlı düşünülürse refah düzeyiyle ölçülür.

İş dünyası, sadece üretim organizasyonu yapan bir mekanizmadır. İnsanların ihtiyaç duyduğu mal ve hizmetleri temin etmek için yine insanlara ait üretim faktörlerini (toprak, işgücü ve sermaye) biraraya getirir. Güçlü bir ekonomide, üretim ve tüketim arasındaki ilişki nettir. İşgücünün dağılımı karmaşıklıkça üretim faaliyetleri, ortaya çıkmasını sağladıkları tüketimden farklılaşmaktadır. 19.yüzyılda anonim şirketlerin yaratılması, bu anlamda atılmış önemli bir adımdır. Bu değişimlerin sebebi, üretimin yeni organizasyon yapısının daha fazla tüketime olanak sağlaması olmuştur.

Maliye bakanları, genellikle hizmetleri finanse etmek veya transfer gerçekleştirmek amacıyla vergi oranlarını yükseltirler. Harcama ve vergilemeye ilişkin iki endişe mevcuttur. İlk olarak hükümetlerin genellikle yapmak zorunda olmadıkları işleri yapmakta ve kötü yapmakta olduğu ve bu nedenle de kamu sektörü faaliyetlerinin ve dolayısıyla vergi yükünün aşırı olduğu yönündedir. İkinci endişe kaynağı ise vergi oranlarındaki artışların her zaman en masraflı şekilde gerçekleştirildiği düşüncesidir. Her iki yaklaşım da politik olarak tartışılabilir niteliktedir.

İş dünyasının vergilendirilmesi ne anlama gelmektedir? Şirketler, ideal vergi geliri kaynağı olarak kabul edilirler. Öyle ki bu organizasyonlar olmasa hükümetler, toplamak isteyeceklerini toplayamazlar. Ancak iş dünyasının, vergi gelirlerinin transferini üstleniyor olması, vergi yükünü üstlendiği anlamına gelmemektedir. Şirket görüntüsünün altında kişiler yer almaktadır.

Herhangi bir verginin etkisinin tespiti kolay değildir. Bunu, İngiltere'de işverenler tarafından ödenen ulusal sigorta katkı paylarını örnek olarak ele alabiliriz. Bu payın yarattığı

etki, çalışanların ödediği doğrudan katkı payının yarattığı etkiden farklı değildir. Her iki tahsilat da sonuçta çalışanların vergi sonrası gelirini düşürmektedir.

İyi idare edilmeyen vergi sistemi, sadece çalışanların ücretlerinde değil, ekonominin genel performansı üzerinde de olumsuz etki yaratmaktadır. Neredeyse her ülkede kötü yönetilen vergi sistemleri olabilir. Ancak İngiltere’de durum giderek daha da kötüleşmektedir. Dahası, bu ülkede beklenmedik bir anda gelebilecek vergilerin yarattığı belirsizlik durumu, ekonomi açısından pahalıya mal olmaktadır. Bu duruma verilebilecek en ideal örnek,

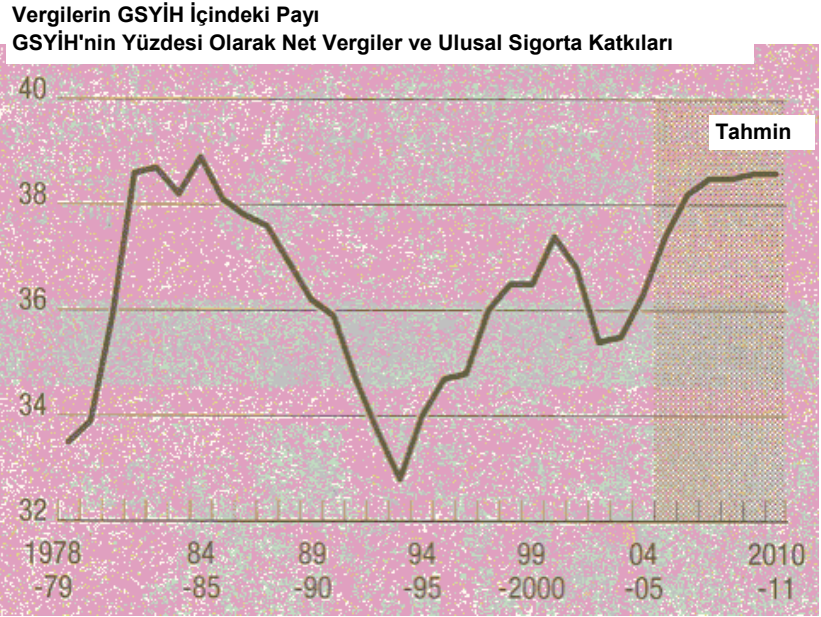
Kuzey Denizi petrollerine uygulanan vergidir. [Maliye bakanının bu konuya getirdiği açıklama, hırsızların mantığıyla aynı doğrultuda](#): çünkü burada para var. Oysa bakanın 2006-2007 ve 2008-2009 dönemleri arasında buradan elde etmeyi planladığı ekstra 6.7 milyar sterlinlik gelirin bedelini, bu alanda faaliyet gösteren şirketlerin hissedarları ve ekonominin tümü ödeyecektir. Çünkü bu vergiler, yatırım eğilimlerini de engelleyecektir.

[İyi bir vergi sisteminin genel prensipleri, herkes tarafından çok iyi bilinmektedir: ilk olarak hava kirliliği gibi zararlı faaliyetler vergilendirilmeli; ardından arzı vergilerden etkilenmeyecek kira gibi kalemler vergilendirilmeli ve son olarak da olabildiğince şeffaf olacak ve gelir dağılımını zedelemeyecek şekilde gelirler vergilendirilmelidir.](#)

Bugün uygulanmakta olan vergilerin birçoğuna ilişkin itirazların sebebi, bunların iş dünyasına yönelmesi değil; ekonomik faaliyetlere zarar veriyor olmasıdır. Vergilerin şeffaf olmayışı da her ne kadar hükümetlerin tercih ettiği bir özellikse de kamuoyunda oluşan itirazların bir başka sebebidir. İngiltere’de Maliye Bakanı Brown’un getirdiği vergilerin birçoğunun yarattığı tepkilerin sebebi, bu vergilerin beklenmedik bir anda ortaya çıkması ve maliyetsiz gibi görünmesi olmuştur. Sıradan insanlar, maliye bakanının kendilerini değil, iş dünyasını vergilendirdiğine inandığında bu vergilere verecekleri tepkiler olumlu olacaktır.

Dolayısıyla iş dünyası, vergi yükünün ağırlığından şikayet etmek yerine kamuoyuna Brown’un vergilerinin, şeffaf olmamaları nedeniyle tüm ekonomiye zarar verdiğini anlatmalıdır. Bu şekilde şirketler, kendi çıkarlarının kamuoyu çıkarıyla paralel olduğunu da gözler önüne sermiş olacaklardır. İş dünyası, tüm insanları etkileyen faaliyetlerde bulunmakta olduğundan her iki tarafın çıkarları ortaktır.

Şirketler, özel olarak sadece kendilerini etkileyen vergilerden şikayetçidirler. Oysa CBI gibi daha büyük organizasyonlar, olaya farklı bir perspektiften yaklaşmaktadırlar. CBI, tüm üyelerinin çıkarına olmasa da liberal ticareti desteklemektedir. Bu nedenle de bu organizasyonun, vergi ve idare sistemlerinin uyumlu olduğu bir ekonomiden yana olması

gerekir. Yani CBI'nın ileri sürdüğü argümanlar, sadece işadamlarının değil, şirketlerin hissedarları, çalışanları, müşterileri ve etkilediği tüm toplulukların çıkarlarını içermelidir.

İnsanlar, iş dünyasının vergilendirilmesiyle ilgilenmezken vergi kendilerine yöneldiğinde konuyla yakından ilgilenmektedirler. Dolayısıyla her ne kadar vergi yükü çoğunlukla iş dünyasının şikayetlerine konu oluyorsa da maliye bakanı, kamuoyunun bakış açısını da dikkate almalıdır.

Financial Times, 7Aralık 2005, Syf: 15

Avrupa'nın Geleceği Konusunda Arayışlar: Avrupa Birleşik Devletleri

Fransa ve Hollanda'nın AB anayasasını reddetmesinin üstünden iki AB zirvesi geçti. Üçüncü zirve de bu hafta yapılıyor. Hiçbirisinde AB'nin nasıl ileriye götürüleceği konusunda ciddi bir tartışma yapılmadı. İngiltere'nin dönem başkanlığında 6 ay boş yere harcandı ve AB'ye bir yön verilemedi. Bu başarısızlığın bir sonucu olarak başkaları, fikir savaşlarına girdi. Buna bir örnek, Belçika Başbakanı Guy Verhofstadt'ın son zamanlarda yayınladığı Avrupa Birleşik Devletleri kitabıdır. Birçokları bu kitaptaki fikirleri kabul etmeyebilir; fakat bu fikirler önümüzdeki birkaç yılın tartışmaları için bir çerçeve oluşturacak. Financial Times gazetesinde Wolfgang Munchau, Verhofstadt'in kitabı hakkındaki düşüncelerini anlatıyor. Bu yazının geniş özet çevirisi aşağıda verilmiştir.

Yeni bir Avrupa için manifesto hazırlarken Verhofstadt, 25 üyeli AB'den politik entegrasyonun bir aracı olarak vazgeçiyor. Onun yerine 12 üyeli euro alanını politik entegrasyonun en tutarlı çerçevesi olarak kabul ediyor.

Verhofstadt açısından 25 üyeli AB'nin politik entegrasyon için araç olamamasının en önemli sebebi, Wolfgang Munchau'nun da hemfikir olduğu AB anayasasının öldüğü varsayımı. Böyle bir anayasa olmadan da genişlemiş bir AB'nin politik entegrasyonu sağlayabilmesi pek mümkün değil. Munchau, bu görüşü de aynen benimsiyor.

Neden euro alanı politik entegrasyon için daha tutarlı bir çerçeve oluşturuyor? Bunun beş sebebi var.

Birincisi, euro alanının varlığı. İkincisi, euro alanı üyelerinin, ülkelerinin ulusal parasından vazgeçerek derin bir entegrasyon konusunda büyük bir taahhütte bulunmuş olmaları. Dolayısıyla politik euro alanı, AB'den daha tutarlı bir grup sayılıyor.

Üçüncüsü, euro alanının ayrımcı olmaması. Giriş koşullarını yerine getiren her AB üyesi euro alanına dahil olabiliyor. Örneğin bu, İngilizleri hariç tutmak gibi bir şey değil. Daha 1990'larda iki Alman politikacı Wolfgang Schauble ve Karl Lames'in önerdiği ünlü beş çekirdek ülkeden oluşan Avrupa da dahil olmak üzere önceki bütün çekirdek Avrupa önerileri bu yüzden başarısızlığa uğradı.

Dördüncüsü ise entegrasyonistlerin cevap veremediği basit bir soru: AB düzeyinde başarısız olan şeyi çekirdek Avrupa düzeyinde başarmak mümkün mü? Bu durumda cevap da basit: Ekonomik düzenlemelere gidin!

İşsizliğin yüksek ve büyüme oranlarının düşük oluşu, euro alanının bir özelliğidir; AB'nin değil.

Maalesef biz bu problemleri, ya üye devletler düzeyinde; ya da AB düzeyinde çözmeye çalışıyoruz. AB düzeyinde Lizbon gündemi hizmet yönergeleri gibi ekonomik reformlar durdu. AB düzeyindeki kurallara bağlı olan para politikası ve mali politika çok esnek olmaya başladı. Üye ülkeler arasında, büyük olanlar da ulusal düzeyde sorunlarıyla başa çıkmakta başarılı olamadılar. Dolayısıyla sorun çıktığı zaman bu sorunların politik düzeyde çözülmesini tartışmak doğru ve meşru bir tutumdur.

Beşinci ve son olarak bu fikir, AB'nin daha da çok genişlemesi ile tutarlı. AB'den bütünleşme hedeflerini çıkarırsanız, Türkiye'nin önüne engel koyulmasının istenmesi için hiçbir sebep kalmaz.

Verhofstadt'ın, bu önerilerini yaparken önerilerin mevcut hukuki çerçeve içinde mi; yoksa dışında mı gerçekleştirileceği, en önemli sorulardan biridir. Amsterdam Anlaşması, ilk kez bir grup üyenin kendi aralarında daha ileri bir entegrasyona gitmelerine olanak tanıdı. Ancak anlaşma birçok sınırlamalar da getirdi. Bu, güçlendirilmiş işbirliğinin hiç kullanılmamış olmasının nedenlerinden biri olabilir.

Alternatif bir strateji de anlaşmanın dışına çıkıp birbiriyle rekabet eden kurumları ve kurallarıyla bir çekirdek Avrupa oluşturmak olabilir. Fakat o zaman uzun vadede AB rahatlıkla dağılabilir.

Anlaşılan o ki, euro alanı politik liderlerinden bazıları, gelecek yılın ikinci yarısında bir euro alanı politik zirvesi toplamayı düşünüyorlar. Fransa Devlet Başkanı Jacques Chirac, euro alanı düzeyinde daha politik bir koordinasyonun ipuçlarını Ekim ayında Financial Times'ta yayınlanan makalesinde* vermişti. Yeni Alman hükümeti de bunu destekleyebilir. Avrupa Komisyonu'nun eski başkanı Romano Prodi de önümüzdeki ilkbaharda İtalya'daki seçimleri kazanırsa, bu fikri hayata geçirmek için daha güçlü bir politik destek söz konusu olabilir.

Böyle bir zirvenin önündeki en önemli sorun, elle tutulur gözle görülür sonuçlar doğurabilmesidir. 2003 ilkbaharında Fransa, Almanya, Belçika Lüksemburg liderlerinin savunma zirvesinde olduğu gibi bir "çikolata zirve" arzuları yok. İyi bir örnek, 1988'deki Hannover zirvesi olabilir. O zirvede, ekonomik ve parasal birliğe zemin hazırlayacak ayrıntılı bir rapor hazırlamak üzere Delors komitesi görevlendirilmişti.

Verhofstad'ın görüşüne katılalım veya katılmayalım, yeni Avrupa için Manifesto, ciddi bir girişim. Başarı şansı, doğal olarak AB liderlerinin politik desteğine bağlı olacak. Munchau'ya göre, Avrupa Birleşik Devletleri, önümüzdeki birkaç yıl içinde Avrupa'nın geleceği hakkında bir tartışma çerçevesi oluşturacak.

Financial Times, 12 Aralık 2005, Syf:15

* Makalenin çevirisi, 11 Kasım 2005 tarihli 46. sayımızda "Avrupa'nın Güce ve Dayanılmaya İhtiyacı Var" başlığı altında yer almaktadır.